

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 224

TELEFON UREDNISTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 8, tel. 280
TELEFON LJUBLJANA: 46-91

Maribor, četrtek 3. oktobra 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prelema v upravi ali po pošti 14 din.
Dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din.
POŠTNI ČERKOVNI RACUN: 11.400

Cena
din 1.—

Pet svetovnih življenjskih prostorov

Priprave za vključitev Sovjetske zveze v skupnost berlinskega sporazuma - Japonci pravijo, da je treba pozabiti preteklost - V Londonu napovedujejo pristop Sovjetske zveze Nemški, italijanski, sovjetski, japonski in ameriški življenjski prostor

WASHINGTON, 3. oktobra. ZPV. Po vesteh, ki so prispele iz Berlina preko Švice, nemški zunanji minister von Ribbentrop sicer res ni odpotoval v Moskvo, kakor so nekateri poročali, je pa gotovo, da bo potoval že v najbližnji bodočnosti. Namen njegovega potovanja bo pripraviti teren za likvidacijo vseh nasprotstev, ki so doslej obstajala med Sovjetsko zvezo in Japonsko. Kakor zatrjujejo v Berlinu, kažejo v Moskvi pripravljenost za tako posredovanje in priznanje načrta za novo ureditev svetovnih življenjskih prostorov, razdeljenih med Nemčijo, Italijo, Japonsko, Sovjetsko zvezo in Ameriko.

Zbližanje med Japonci in sovjeti

TOKIO, 3. okt. DNB. Berlinski trojni pakt in njegovi eventualni nasledki predstavljajo še vedno glavni predmet razpravljanja japonskega tiska. Posebno se pa bavi japonski tisk z vprašanji o odnosih do Sovjetske zveze. Splošno izražajo listi željo, da se odnosi spremenijo in izboljšajo. »Hoch Simbun« pravi, da sporazum med Japonsko in Sovjetsko zvezo ne bi bil važen samo za vso vzhodno Azijo, ampak za vse bodoče odnose med Sovjetsko zvezo in trojnimi sporazumi. Pogoj za tako ureditev odnosov pa je sporazum med Sovjetsko zvezo in Japonsko. »Tokio Asahi Simbun« pravi, da v vprašanju trojnega pakta ne gre samo za potrditev tesnih nemško-

sovjetskih odnosov, ampak tudi za pripravljenost Sovjetske zveze za sporazum z Japonsko. Rešitev vseh sporov med Japonsko in Sovjetsko zvezo je mogoča, toda Sovjetska zveza mora razširiti svojo nevtralnost tudi na Čangkajskovo Kitajsko. Treba je pozabiti na preteklost.

MOSKVA, 3. okt. ZPV. Tu pričakujejo za najbližjo bodočnost nove poskuse za ureditev odnosov med Sovjetsko zvezo in Japonsko, in sicer v zvezi s trojnimi paktem med Nemčijo, Italijo in Japonsko, sklenjenim v Berlinu. To pričakovanje potrjujejo tudi novi napadi sovjetskega tiska na Zedinjene države Severne Amerike.

Angleži verujejo v uspeh sporazuma

CURIH, 3. okt. ZPV. Londonski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča: Londonski listi menijo, da bi nemška prizadevanja za sklenitev nenapadalnega in prijateljskega pakta med Sovjetsko zvezo in Japonsko mogla imeti uspeh. V Londonu računajo celo z možnostjo popol-

nega sporazuma. Velikega pomena bi bil pristop Sovjetske zveze k sedanjemu trojnemu paktu z ozirom na nemške načrte o novem redu v Evropi, ker ti načrti ne obsegajo samo zahodno Evropo, ampak tudi Balkan, ki spada prav tako v to področje.

Razmejitev življenjskih prostorov

RIM, 3. okt. ZPV. Mario Apelijs piše v listu »Il Popolo di Roma«, da je bila z berlinskim trojnimi vojnimi paktom določena tudi razmejitev življenjskega prostora Nemčije, Italije in Japonske v Evropi, Afriki, Aziji in na Tihem oceanu. Ves ta prostor je razdeljen med omenjene tri nacionalistične velesile in Sovjetsko zvezo, katere pristaneke ne skušal dobiti nemški zunanji minister von Ribbentrop. Po tem sporazumu postane Evropa in Afrika življenjski prostor Nemčije in Italije. Japonski življenjski prostor obsega vso Mandžurijo, Kitajsko, Mongolijo, Karolinske otoke, Maršalske otoke, Indokino, Siam, vso Nizozemsko Vzhodno Indijo, Borneo, Karabako, angleško Novo Gvinejo, Bis-

markove otoke in Salomonove otoke. Tri zaveznice bodo v kratkem pozvale Veliko Britanijo, da zapusti njena področja, ki pripadajo japonskemu življenjskemu prostoru. Ako Velika Britanija tega ne bo storila, bodo sile osi pričele proti njej vojno tudi na omenjenih področjih. Sile osi se pa ne upirajo temu, da bi Zedinjene države Severne Amerike prevzele angleške posesti v Ameriki in vzamejo v zakup za 100 let lahko tudi Kanado. Tri velesile predlagajo torej, da se skupno z Ameriko razkosa velkobritanski imperij, da se pa spoštuje ameriška Monroeova doktrina. Sovjetski življenjski prostor bo obsegal področje sedanje Sovjetske zveze.

Afrika bo postala glavno bojišče

Po angleških informacijah prevzemajo vodstvo operacij proti Angležem v Afriki Nemci, ki bodo poslali tja tudi svoje čete — Poročilo o italijanskih pripravah za novo ofenzivo

LONDON, 3. okt. Unpress. Britanske uradne osebnosti so včeraj izjavile, da je nemško vrhovno poveljstvo de facto prevzelo poveljstvo nad italijanskimi vojaškimi operacijami. V zvezi s tem so tudi izjavile, da je verjetno, da bo nemško poveljstvo poslalo nemške čete skozi Italijo v Afriko, kjer bi iz Libije skupaj z italijanskimi napadle Egipt v cilju, da z italijanskimi priprave do Sueskega kanala. S temi operacijami bi hoteli pretrgati Veliki Britaniji zvezo z Indijo preko Suez. Na te operacije dajo slutiti tudi italijanske zahteve glede Sirije in Libanona, posebno še zahteva po izročitvi francoskih letalskih in pomorskih oporišč v Siriji. Britanski vojaški krogi smatrajo, da je popolnoma verjetno, da bodo nemške čete prišle ob bok italijanskim, ki so pred 14 dnevi zasedle Sidi el Barrani, kakšnih 100 km na egiptiskem ozemlju.

LONDON, 3. okt. Reuter. Reuterjev vojaški dopisnik piše o položaju v severni Afriki: Ker se zdi, da je prvi načrt za ofenzivo ostal brez uspeha, izgleda, da se sedaj pripravljajo veliki dogodki, v katerih bodo naši sovražniki merili svo-

je moči. Za enkrat ni večje aktivnosti, kakor samo patroliranje, obstajajo pa mnogi znaki, ki pravijo, da se bodo boji v kratkem poostri. V Libiji utrjujejo in izgrajujejo Italijani stalno svoje postojanke okoli Sidi el Barranija in od obale proti jugu. Pričeli so graditi tudi taborišča in postojanke za prednje straže. Dalje na jugu se opaža premikanje italijanskih čet proti Jirabusu, od koder vodi karavanska cesta v oazo Sewa. Od tod bi mogle napredovati manjše čete proti Marsa Matruhu, bi pa morale preko zelo slabega terena in zelo težko bi bilo tudi njihovo oskrbovanje. V Cassali, ki predstavlja zelo važno strateško postojanko, ker leži v bližini križišča železniških prog, ki vodijo na sever do Porta Sudana in na jug do Khartuma, so tudi zbrane velike sile. Doslej ni bilo opaženo še nobene premikanje proti zahodu, izveniši aktivnost patrulj. Italijani so še vedno v bližini Bume in njihove patrulje delujejo na tem področju in zahodno v bližini Rudolfovega jezera. Sedaj nastaja vprašanje, ali bodo v afriški vojni sodelovale tudi nemške čete? Vojaški strokovnjaki

pravijo, da bo prevoz nemških čet v Afriko zelo delikatna zadeva, vse dokler angleška vojna mornarica svobodno operira po Sredozemskem morju.

MARŠAL GRAZIANI

vrhovni poveljnik italijanske kolonialne vojske v Libiji bo, kakor poročajo listi, skoro začel z novo ofenzivo proti Egiptu

Španija ne bo spremenila stališča

MADRID, 3. okt. Reuter. Po poročilih, ki so prispele sem iz Rima, ne bodo zaradi Sunerjevega obiska v Nemčiji in Italiji nastale nobene bistvene spremembe v zadržanju Španije v sedanji vojni. Tu izjavljajo, da so bile sploh brez podlage vse senzacionalne kombinacije, ki so se pojavljale v zvezi s tem Sunerjevim potovanjem. Kljub temu pa ni izključeno, da bo Španija nudila v bodoče silama osi razno podporo, ne bo pa sama direktno stopila v vojno. Suner se bo še tekom tega tedna vrnil v Madrid.

AMERIŠKA POGAJANJA

OTTAWA, 3. okt. Reuter. Med kanadsko in ameriško vlado so pogajanja za skupno obrambo pacifiške in atlantske obale obeh držav.

NEW YORK, 3. okt. Unp. USA imajo v Atlantiku sedaj 125 vojnih ladij. Vojni minister Knox je demantiral vesti, da bi se USA in Velika Britanija pogajali za singapursko oporišče.

VPRAŠANJE 100 LETAL NA MARTINIQUEU

WASHINGTON, 3. okt. Unp. V diplomatskih krogih smatrajo, da se USA trudijo, da bi dobile nazaj 100 letal, ki so jih svoječasno prodale Franciji, pa sedaj ležijo brez posla na matični ladji »Bearn«, ki je pod angleško kontrolo na francoskem otoku Martinique v Karibijem morju.

MADAGASKAR IN ANGLEŽI

Vichy, 3. oktobra. TASS. Associated Press poroča, da so francoska oblastva na Madagaskarju obvestila poveljstvo angleške vojne mornarice na Indijskem oceanu, da se angleške vojne ladje ne smejo približati otoku več ko na 50 milj.

PADEREWSKI V SPANJI

ZARAGOZA, Španija, 3. okt. Unp. Poljskega pianista in bivšega predsednika poljske republike Paderewskega so policijske oblasti v Zaragozi zadržale 5 dni.

Nadaljnje represalije proti Japonski

WASHINGTON, 3. okt. Stefani. Včeraj je ameriški senat sprejel predlog zakona, ki pooblašča ameriško vlado, da zapleni vojni material, ki ga je v Zedinjenih državah kupila Japonska, a ji se ni bil dostavljen, in da ta material proda Angležem. Enaka pooblastila so bila dovoljena vladi tudi glede nabav, ki so jih naročile druge države, ki so sedaj zasedene po nemških četah.

WASHINGTON, 3. oktobra. Reuter. Predsednik Roosevelt je podpisal včeraj

odredbo, ki prepoveduje brez dovoljenja vlade vsak nadaljnji izvoz žarometov, fotografskih kamer za letalske namene, instrumentov za topništvo in vseh optičnih instrumentov, ki so potrebni za vojskovanje.

RAVNATELJ ROMUNSKEGA RADIA

BUKARESTA, 3. okt. DNB. Za direktorja romunskega radia je imenovan Jon Manzatu, znani komponist večine legendarov pesmi.

Rajši v vojno kakor v umiranje

TOKIO, 3. okt. Unp. Japonski list »Asahi« je včeraj opozarjal Veliko Britanijo in USA, da se bo Japonska odločila rajši na vojno, kakor pa na počasno umiranje, če bi obe velesili prepovedali izvoz petroleja, gumija in cinka na Japonsko.

BORZA. Curih, 3. okt. Devize: Beograd 10, Pariz 9.90, London 17.10, Newyork 4.34 1/4, Milan 21.95, Berlin 173 1/2, Budimpešta 85 1/2, Bukarešta 2.80.

Nemške in angleške letalske operacije

V letalski vojni med Nemci in Angleži se nadaljuje bombardiranje, vendar v manjšem obsegu, kakor za časa velikih napadov in spopadov

VČERAŠNJE NEMŠKO POROČILO

BERLIN, 3. okt. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj izdalo sledeče poročilo: Nemške letalske enote so 1. oktobra in v noči med 1. in 2. oktobrom izvedle ponovne velike napade na cilje, ki so važni za nadaljevanje vojne, in sicer v Londonu, v južni in srednji Angliji. Opaziti se je dalo mnogo požarov in eksplozij. Posamične enote so pod poveljstvom majorja Hana bombardirale v nizkem poletu navzlic hudemu streljanju protiletalskega topništva letališče Pambrook ter dosegle točne zadetke z bombami najtežjega kalibra na lopah in poškodovale precejšnje število sovražnikovih letal na tleh z bombami in strojniškim streljanjem. Vsa ta letala so se vrnila brez izgub domov. Druge letalske skupine so napadle pristaniške naprave v Liverpoolu kakor pristaniške in industrijske naprave v Manchestru. Bombe so povzročile velike požare in ogromno škodo zaradi eksplozij. Razen tega se je z nenadnimi napadi posamičnim letalom posrečilo narediti veliko škodo v neki oborožitveni tovarni severno od Londona in nekemu letališču za nočne polete, ki se nahaja v bližini.

Angleških letal čez dan ni bilo videti nad nemškimi ozemljem, niti nad krajji, katere je nemška vojska zasedla. Po 10. uri je sovražnik z večjim številom letal izvedel napad na mesta zahodne Nemčije in povzročil več požarov v zasebnih hišah. Povzročena je bila večja škoda. Več

angleških bombnikov je letelo čez severno Nemčijo in do nemške prestolnice, vendar jih je streljanje protiletalskega topništva prisililo, da so spremenila svojo smer. Vzhodno od Berlina so angleška letala vrgla več zažigalnih in eksplozivnih bomb na neko opekarno. Druge škode ni bilo na stavbah, niti ni bilo človeških žrtv. Izgube sovražnika dne 1. oktobra in v noči med 1. in 2. oktobrom znašajo 17 letal. Dve naši letali sta izgubili.

DANAŠNJA POROČILA

BERLIN, 3. oktobra. Uradno javljajo, da je bilo več letališč v bližini Irskega morja tako težko bombardiranih po nemških letalih, da so pokvarjena vzletišča ter hangarji. Na teh letališčih ni mogoče pristajati. Druga nemška letala so zažgala petrolejski tank pri Weymouthu, ostala pa so napadla pristanišča na vzhodni, južni in zahodni angleški obali.

BERLIN, 3. oktobra. DNB. V teku noči je več angleških letal hotelo bombardirati Berlin. Protiletalske baterije so jih zavratile. Le nekaj letal je doseglo mesto, a bombe niso padle.

BERLIN, 3. oktobra. Unp. Angleška letala so bila nocoj spet nad Berlinom. Nemška poročila pravijo, da je le nekaj letal dospelo nad mesto, ostala so bila že prej potisnjena v stran. Bombe niso bile vržene, alarm je trajal eno uro.

DANAŠNJE ANGLEŠKO POROČILO

LONDON, 3. okt. Reuter. Uradno jav-

ljajo, da so angleška letala sinoči napadla invazijska pristanišča v Kanalu ter nemško ozemlje, kjer so uničevala petrolejske naprave in železniške proge. Sovražnik je spet v glavnem napadal London in južnovzhodno Anglijo v teku noči, toda močni napadi so bili tudi naperjeni proti drugim angleškim pokrajinam. Na Škotskem je bilo vrženih več zažigalnih bomb, ki so na dveh krajih povzročile manjšo škodo. Na Škotskem so eksplozivne bombe porušile neko zgradbo, kjer je bilo nekaj žrtv. Eksplozivne in zažigalne bombe so bile vržene tudi v severozahodni Angliji, kjer je nastalo več požarov, ki pa so bili kmalu pogaseni. Tri hiše so bile porušene, več pa poškodovanih, vendar škoda ni velika in žrtv tudi ni dosti. Na London so bile vržene bombe vsevpriek, toda po dosedaj dospelih vesteh ni velike škode, prav tako tudi ni dosti žrtv. V južnovzhodni Angliji je tudi nastalo nekaj požarov, ki pa so že vsi pogaseni. Ena sovražna letala je bilo zbito v teku noči po lovcih.

LONDON, 3. okt. Unp. Angleška letala so v teku noči obmetavala z bombami zahodno Nemčijo, od Rena do Berlina. — Angleški minister za vojno gospodarstvo Hugh Dalton je izjavil, da je glavni angleški napad naperjen proti novim rafinerijam petroleja v Kölnu. Zaloge petroleja v Nemčiji so po njegovem mnenju sedaj že znatno manjše, kot v začetku vojne.

Italijansko

vojno poročilo

RIM, 3. okt. Stefani. Italijanski glavni stan je včeraj poročal: Pri ogledniških poletih nad Severno Afriko so naši hitri oddelki našli južno od Sidi el Barija več oboroženih tankov in motociklov, ki jih je sovražnik po begu pustil. Na temelje novih podrobnosti sledi, da sta bili pri borbi, o kateri govori poročilo št. 115, zbiti dve letali od strani enega našega lovca. Razen tega so bila zbita tri sovražnikova letala v letalskem spopadu, o katerem govori poročilo 115. Ta letala so zbili naši bombniki. Hudo sta bili poškodovani še drugi dve angleški letali in sta bili prisiljeni spustiti se na otoku Kreti. Sovražnikovo letalstvo je izvedlo več napadov na kraj Vuga in je bilo ranjenih pet oseb, v Tobruku pa ena oseba. Škoda je neznatna. V srednjem delu vzhodnega Sredozemskega morja je naša podmornica »Medusa« zbila eno štirimotorno angleško letalo vrste »Sunderland«. V vzhodnem delu Sredozemskega morja je naše letalstvo napadlo sovražnikovo pomorsko eskadro, v kateri sta bili dve križarki. En naš letalski oddelk je bombardiral letališče v Adenu. Vsa naša letala so se vrnila domov. Sovražnik je bombardiral Gerili v Somaliji, ne da bi povzročil škodo ali žrtve. Prav tako je o priliki napada severovzhodno od Diredave našel smrt en Askar. Škode pa ni bilo.

ITALIJANSKI LISTI O AMERICANIH

RIM, 3. okt. Unp. Organ ministrskega predsednika »Popolo d'Italia« piše, da so Američani največji ignoranti med narodi bele rase. Nemčija in Italija sta se odločili, da prepustita Španiji, da izloči britanski in ameriški vpliv iz latinske Amerike.

PAPEŽ PROTI KOMUNIZMU

VATIKANSKO MESTO, 3. okt. Unp. Sveti oče pripravlja encikliko, ki naj posvari vse katoličane pred nevarnostjo komunizma ter njegovega vpliva, ki naj bi izšel iz sedanje vojne.

FARINACCI SE VRAČA V RIM

BERLIN, 3. okt. DNB. Italijanski minister Farinacci, ki je nekaj dni bival v Berlinu, je zapustil prestolnico. Na postaji so se poslovili od njega minister Goebbels in drugi odličniki. Farinacci bo obiskal še razna mesta v Belgiji in severni Franciji.

Mariborska napoved. Spremenljivo oblačno, vetrovno in stanovitno vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura 11,5, danes najnižja 8,2, opoldne 20. Padavin je bilo včeraj 6,3, danes jutraj 0,7.

Šahovsko

prvenstvo SSSR

Ali bo Bondarevski sam prvak?

MOSKVA, 3. oktobra. — Po odigranju prekinjenih partij se je položaj precej razčistil. Botvinnik in Keres sta kot konkurenta za naslov prvaka odpadla. Na vrh tabele je vdrla mlada generacija: Bondarevski, Smislov, Lilienthal in Boleslavski. Bondarevski vodi z naskokom cele točke, delitev prvega mesta mu je v najslabšem slučaju zagotovljena. Če pa doseže proti Lilienthalu vsaj remis, potem je sam prvak Rusije.

Sinoči je bilo odigrano zadnje kolo, ki naj bi prineslo odločitev o prvenstvu. Lilienthal je zaigral proti Bondarevskemu zelo podjetno na zmago, vendar pa je Bondarevski napad zavrnil. Partija je bila prekinjena. Poročilo pravi, da ima Lilienthal nekoliko boljše pozicijo, toda splošno pričakujejo, da bo Bondarevski rešil remis. Keres je v zelo lepi igri premagal Petrova, Panov pa Lisicina. Vse ostale partije so bile prekinjene ter se bodo nadaljevale danes zvečer, ko bo turnir zaključen. Botvinnik ima dobljeno končnico proti Rudakovskemu.

Stanje po 19. kolu: Bondarevski 13½ (1), Lilienthal in Smislov 12½ (1), Keres 12, Boleslavski 11½ (1), Botvinnik 10½ (1), Makagonov in Veresov 10 (1), Dubinin 9½ (1), Petrov 9, Lisicin 8½, Ragozin 8 (1), Panov 8, Konstantinopolski, Mikenas in Stolberg 7½ (1), Kotov 6½ (1), Gerstenfeld in Levenfiš 6 (1) in Rudakovski 5½ (1) točke.

Napetost med Turčijo in Bolgarijo

CURIH, 3. oktobra. ZPV. Kakor poroča budimpeštanski dopisnik »Basler Nachrichten«, je izzvalo v krogih balkanske diplomacije veliko pozornost dejstvo, da so se pričeli odnosi med Bolgarijo in Turčijo v zadnjem času znova slabšati. Turški tisk napada Bolgarijo in njena revizionistična prizadevanja, katerih cilj je prisiliti tudi Turčijo k odstopu neka-

terih krajev Bolgariji. List »Jeni Sabah« piše s tem v zvezi, da se je Turčija trdno odločila, da ne bo odstopila Bolgariji niti pidi svoje zemlje. Ako bi Bolgarija torej stavila kake take zahteve nasproti Turčiji, bi bile same v stanju onemogočiti nadaljnje mirno sožitvenje balkanskih narodov.

Prekinitev med Madžari in Angleži

BUDIMPEŠTA, 3. oktobra. Transcontinent Press je izvedela iz zanesljivega vira, da je angleško poslaništvo v Budimpešti pozvalo vse angleške državljane na Madžarskem, da takoj zapuste Madžarsko in preko jugoslavije, Bolgarije in Turčije odpotujejo v Indijo, kjer bodo na razpolago angleškim oblastvom. Uradno je bilo izjavljeno, da postaja vsako uro večja nevarnost, da bodo prekinjeni diplomatski stiki med Madžarsko in Angli-

jo. Zatrjuje se, da se bo Madžarska priključila tudi formalno novemu paktu osovinskih sil. Večina angleških državljani je že včeraj zapustila Madžarsko.

BUDIMPEŠTA, 3. okt. DNB. V madžarskih diplomatskih krogih potrjujejo vesti, da je angleško poslaništvo naročilo angleški koloniji v Budimpešti, naj se pripravi na odhod. Sodijo, da bodo diplomatski odnosi med Madžarsko in Veliko Britanijo skoro prekinjeni.

Nemško mnenje o novih letalih

BERLIN, 3. oktobra. Stefani. Zadnje čase je del svetovnega časopisja prinašal vesti o novi letalski iznajdbi, o nekem posebnem tipu bombnikov, ki da jih bodo Angleži uporabili za boje proti Nemčiji. V političnih in vojaških krogih Berlina smatrajo te vesti za običajen angleški bluf, ki bi naj zakril pešanje britske le-

talske sile pod udarci nemških zračnih napadov. Anglija naj bi si na ta način pridobila znova izgubljeni prestiž v svetu. Nemška diplomatska korespondenca dodaja k temu, da so že londonske spekulacije in intrige v Moskvi pokazale, kako se noče noben narod več vpreči v Churchillov voz.

Sirija odklonila italijanske zahteve

KAHIRA, 3. okt. Reuter. Po zanesljivih obvestilih iz Sirije je francoski komisar odklonil zahteve, ki mu jih je stavila Italijanska komisija za premirje glede italijanskih oporišč v Siriji. Prav tako je tudi odklonil izročitev francoskih letal Italijanom in razorožitev tamkajšnjih francoskih čet. Francozi imajo v Siriji okoli 800 letal.

JUBILEJ KRALJA BORISA

SOFIJA, 3. okt. Vsa Bolgarija praznuje danes svoj državni praznik. Ob tej priliki je BTA objavila naslednje uradno poročilo: Proslava 22letnice stopanja na prestol Nj. Vel. kralja Borisa pada v isti čas, ko je končno priključena vsa južna Dobruža domovini. Ob tej priliki je kralj blagovolil pomilostiti vse politične krivce ter 1359 običajnih obsojencev.

EKSPLOZIV IZ SOJE

ŠANGHAJ, 3. oktobra. TASS. Havasov dopisnik v Dajremu poroča, da je vodja urada za prehrano Fudžasi, ki se je nedavno vrnil s potovanja po Evropi, izjavil, da izdelujejo v nemških kemičnih tovarnah močen eksploziv iz mandžurske soje. Ta eksploziv je bil velike važnosti tudi že ob priliki bliskovitih vojn proti Poljski.

Sumljive eksplozije

v Švici

BERN, 3. okt. Stefani. V veliki tovarni orožja v Erlachenu sta dve veliki eksploziji povzročili mnogo škode. Tretja eksplozija se je primerila sinoči ter več ali manj ranila 11 oseb. Oblastva še raziskuje vzroke eksplozij; mnenja so, da gre pri tem za sabotažo tako imenovane »britske marke«. Več tisoč delavcev je stopilo v štrajk, ker se boje novih eksplozij in zahtevajo povznesenje plač.

ODMEVI DAKARJA

BERN, 3. okt. DNB. Francosko mornariško ministrstvo javlja, da je bil v bojih pred Dakarjem težko poškodovan francoski rušilec »Audascieuy«.

LONDON, 3. okt. Reuter. Admiral Muselier, ki je poveljnik svobodne francoske mornarice pod de Gaulleom, je včeraj izjavil, da francoske ladje pred Dakarjem niso hotele streljati na Francoze, ki se pokoravajo Vichyju.

STOCKHOLM, 3. okt. DNB. Po poročilih »Stockholms Tidningen« iz Londona postajajo napadi angleškega tiska na zunanjega ministra lorda Halifaxa vedno ostrejši. Po umiku izpred Dakarja so postali odnosi med Londonom in francosko vlado v Vichyju zelo aktualni in problematični.

ZAHEVE ŽELEZNE GARDE

BUKAREŠTA, 3. okt. Reuter. Železna garda zahteva aretacijo vseh politikov, ki so svoječasno odkrito simpatizirali s Francijo in Anglijo. Šestnajst takih politikov je bilo že poslanih v koncentracijsko taborišče v Ilavi, nedaleč od Bukarešte.

DOGODKI V BESARABIJI

BUKAREŠTA, 3. okt. Unp. Po vesteh iz Besarabije »čistijo« tam sovjetski organi pokrajino od nezaželenih elementov. Pojavlja se tudi propaganda, ki ni v nobenem skladu z uradno sovjetsko politiko. Cilj te propagande je, zavleči eventualne možne konflikte Sovjetske zveze z drugimi državami na spomlad.

GLASOVI IZ MADRIDA

MADRID, 3. okt. DNB. V Italijo je na poziv vlade odpotovalo 200 članov španske falange. Tisk piše o petletnici italijanskega pohoda v Abesinijo ter naglašja, da gre Mussoliniju zaslug, da so bili že pred leti omajani temelji britskega imperija. Zdaj se sankcije obračajo proti Londonu, svet se osvobaja britskega pritiska.

Vprašanje medvojne aprovizacije

Pobijanje draginje samo s kaznovanjem zaradi visokih cen je brez sistema vezanega medvojne gospodarstva ob svobodni trgovini nezadostno sredstvo za pravilno aprovizacijo ljudstva

O vprašanju medvojne aprovizacije je naš list že lansko leto — dne 6. dec. in dalje — priobčil tri članke, ki na svoji pomembnosti in aktualnosti še danes niso izgubili vrednosti. Ker so bili članki priobčeni v ljubljanski prilogi »Večernika«, ki so ga prejeli samo ljubljanski naročniki, ponatiskujemo sedaj te članke še za glavni kader naših naročnikov izven Ljubljane. Pod gornjim naslovom in z gornjimi podnaslovi je bil priobčen drugi članek. Članke je napisal g. Adolf Ribnikar, ki je bil med svetovno vojno organizator in vodja obsežne ljubljanske medvojne aprovizacije.

Tudi skrbno pripravljena in z bogatimi statističnimi referati podprta anketa zastopnikov delojemalcev in delodajalcev, ki se je vršila predčerašnjem (5. XII. 1939) na banovini, se ni bavila z jedrom perečega vprašanja o medvojni aprovizaciji in se je z svojimi sklepi zadovoljila le s tem, da je treba z ozirom na povišanje cen robi povišati tudi mezde in plače ter da je treba osnovati veliko odborov za pobijanje in uničenje draginje. Ker je bila anketa na banovini sklicana menda na podlagi uredbe o minimalnih mezdah, je sicer razumljivo, da se ona ni bavila globlje s problemom medvojne aprovizacije, na drugi strani pa je prav to nov dokaz, da v naši državi še nimamo niti zakonite osnove, na kateri bi se reševal ta problem kot jedro okoli katerega nastaja draginja ter druge posledice medvojne stanja.

Navzlic vsemu še tako plemenitemu in skrbnemu prizadevanju omenjena anketa ne more imeti zaželenega uspeha in to tudi ne v primeru, da bi se njeni sklepi že jutri uresničili, kar v ostalem ni pričakovati. Še preden bo prišlo do realizacije sklepov, se bo morala bržčas sestati še druga, tretja, četrta in še peta anketa, ki bo bolj v drastični luči slikala novo povečanje draginje in ki bo morala zahtevati ponovno povišanje mezd in plač. Stopnjevanje draginje utegne rasti s tako naglico, da lahko postane življenje za vse one, ki žive od mezd in plač, a tudi za one, ki že danes žive od malega ali od ničesar, naravnost katastrofalno.

Verjetno bi anketa dosegla svoj popoln uspeh, če bi živeli vsaj v približno normalnih gospodarskih razmerah. Današnji draginjski val pa je v najožji zvezi z vojnimi dogodki ter nujna posledica najtežje gospodarske vojne vojskujočih se držav. Razen tega moramo računati še z občo vojno psihozo, ki je tako pri producentu, pri posredovalcu in pri konzumentu čisto nekaj drugega kot psihoza normalnega življenja. Ze samo ta dva faktorja sta zadostna, da je nemogoče reševati probleme, ki so izrazito medvojne značaja, z metodami in na način, ki bi se jih dalo rešiti v količkah normalnem stanju gospodarstva in življenja. K temu dvema faktorjema se pridružuje še kot tretje dejstvo, da je naša država še povsem nepravilno pripravljena za uspešno pobijanje medvojne draginje.

Poudarjali smo že, da vidita dosedaj javnost in oblast za pobijanje in zatrtje draginjskega vala kot edino sredstvo političsko in sodno preganjanje poviševanja cen robi. Nadzorstvo nad cenami ter navijanje cen se še v normalnih časih ni dalo z bogve kako velikim uspehom izvajati. Izkušnje v svetovni vojni pa so pokazale, da je to sredstvo v takih izrednih časih le paliativnega značaja, ki morda v posrednih primerih tudi še nekaj zaleže, vsaj kot svaričen zglede, da je to sredstvo za generalno uporabo — da bi se z njim dosegel zadovoljiv uspeh medvojne aprovizacije — popolnoma nezadostno.

Objektivno nadzorstvo in zasledovanje tržnih cen je že samo na sebi silno težko in dolgotrajno. Pravičen in pravilen postopek proti povišanju cen je mogoč le, ako je dana pravilna baza za presojanje. Ta navadno ni dana v svobodni trgovini, pač pa tam, kjer je uveden popoln sistem vezanega medvojne gospodarstva, v katerem je mogoče zasledovati in nadzorovati cene vseh predmetov in to od produkcije dalje do dejanske prodaje. Tak sistem ima danes v podrobnosti izveden samo Nemčija, ki ga je pa začela sistematično uvajati že pred več leti in kjer menda ni predmeta, o katerem ne bi bile določene nedvoumne podlage za fiksiranje cen v prodaji na debelo in na drobno.

Kjer ni takega popolnega sistema o vezanem vojnem gospodarstvu je preganjanje visokih cen v protidraginjski akciji v najboljšem primeru le obliž za vse

prizadete. Občinstvo ima sicer nad preganjanjem veliko zadoščenje in radost, ne zaveda se pa in ne more izpregledati, da donaja taka kampanja — ob popolnoma svobodni trgovini — poleg trenutnega zadoščenja njemu dejansko še škodo, ker spravlja trgovino in obrt še v bolj abnormalno stanje. Na taka preganjanja ne reagirajo namreč samo maloštevilni direktno prizadeti, marveč reagira nanje vsa trgovina in obrt, a tudi ostalo gospodarstvo. Prva posledica po-

bijanja draginje na način, kakor si ga zamišlja pri nas javnost, je ta, da pride še manj blaga na trg in če je manj blaga, cene samo še poskočijo. V svobodni trgovini gre blago vedno, tja in k onim, kjer so ugodnejše cene. Navadno pridejo do blaga, četudi po vseh mogočih potih samo oni, ki so plačala zmožni in ki imajo možnost do njega priti po svojih zvezah. Pomanjkanje trpeči so najbolj udarjeni.

Kakor ni mogoče odpraviti pijanstva še s tako težkimi kaznimi, prav tako ni mogoče, dokler obstoja svobodna trgovina, samo s preganjanjem in kaznovanjem zatreti draginjo tako, da bi bila zadržana pravilna medvojna preskrba ljudi z življenjskimi in drugimi potrebščini. (Konec jutri).

Ljubljana bo dobila nemško gimnazijo

Doslej so imeli Nemci v Jugoslaviji meščanske šole v Beogradu, Zagrebu, Novem Vrbasu, Beli cerkvi in Apatinu ter zasebno učiteljsko v Novem Vrbasu. Z odredbo, ki so jo 9. septembra podpisali vsi ministri, je to učiteljsko dobilo značaj stalnosti. Srbohrvaščina, nacionalna zgodovina in zemljepis se bo poučeval v srbohrvaškem jeziku. Učne moči na zavodu morajo biti jugoslovanski državljani nemške ali jugoslovanske narodnosti, učenci pa samo Nemci jugoslovanskih staršev ali nemških državljanov, ki stalno bivajo v Jugoslaviji.

Z odredbo istega dne sta bili odobreni dve popolni gimnaziji, in sicer v Beogradu in Novem Vrbasu. Prvo bo vzdr-

ževala nemška vlada ter bo imela isti pomen kakor šole, ki jih vzdržujejo tuje države n. pr. v Sofiji in drugod. Za gimnazijo v Novem Vrbasu so naši Nemci zbrali že 1.040.000 din. Zbirka se še nadaljuje. V vse razrede tega zavoda se je vpisalo letos 416 učencev, med njimi 39 deklet. Nekaj dni pozneje se je otvorila nižja nemška realna gimnazija v Apatinu. Kakor je na otvoritvi nemške gimnazije v Beogradu naglasil predsednik nemškega šolskega društva dr. Moser, imajo Nemci že pristanek za četrto nemško gimnazijo v Ljubljani. Peti nemški srednješolski zavod te vrste pa bo odprla banovina Hrvatska v Zagrebu. Vzdrževala jo bo evangelijska cerkvena občina.

Karpati - ločnica dveh različnih kultur

»Pester Lloyd« se bavi v uvodniku z velikim pomenom pridobitve severne Transilvanije za Madžarsko. Navaja, kako je bilo madžarski knjigi trajno prepovedano, vtiho-tapiti se k madžarski manjšini v Romuniji. Gorje potniku, v katerega prtljagi so našli romunski obmejni organi proizvod madžarske duhovne kulture. In ko je pok. glavni urednik lista Josef Věszi nastopil v Zvezi narodov proti takšnemu zapostavljanju madžarske knjige, je bil zavržen. Avtor pravi

dalje, da je bila vprav Sedmograška oni del zemlje svetostofanske krone, kjer se je madžarska kultura, pesništvo in književnost najbohotnejše razvila. Srečno naključje je bilo, da so hriboviti kraji k loku Karpatov, ki so vidna ločnica evropske evrazijske kulture, prispevali glavni obulus za napredek madžarskega duha ter tako izpopolnili, s svojim vnanjim duhovnim licem pomanjkljivosti ravninske ploskve madžarske zemlje.

Velika Britanija in Tihi ocean

Mnogi se vprašujejo, čemu hoče imeti Anglija tolikšno besedo v problemih Tihega oceana, čeprav je evropska veselila. Toda približni študij njenih kolonij na obalah tega oceana da, všteti sosedni Indijski ocean, naslednjo sliko:

	km ²	ljudi
Indija	4.665.200	360.000.000
Cejlon	65.907	4.575.000
Malajska federacija	74.605	1.325.000
Severni Borneo	199.696	1.000.000
Hongkong	1.013	900.000
Avstralija	8.492.363	8.000.000
Novi Zeland	271.294	1.219.000
Papuansko otočje	234.490	276.000
Otočje Fidži	18.344	157.000
Nova Gvineja	231.153	900.000
Kanada	9.659.653	10.000.000

Velika Britanija ima tedaj onstran Sueza vključno Indijo in Cejlono, brez Kanade 14.254.065 km² posesti s 378 milijoni prebivalcev. Všteti Kanado pa je prislonjenih na obale Tihega oceana, brez Indije in Cejlona 23.913.718 km² angleške kolonialne ali do-

minionske zemlje s 23 milijoni prebivalcev. Iz tega se vidi, kako velika je še možnost naselitve belcev v teh krajih in zakaj je japonski apetit v prodiranju na jug k Oceaniji in Avstraliji tako velik.

Cvetković pri knezu namestniku Pavlu. Knez Pavle je sprejel v daljši avdijenci predsednika vlade Cvetkovića. Ministrski predsednik se je nato dalje časa posvetoval s prosvetnim ministrom dr. Korošcem o važnih političnih vprašanjih.

Konferenci pri predsedniku vlade Cvetkoviću, ki se je bavila včeraj z važnimi gospodarskimi in drugimi vprašanji države, so prisostvovali vojni minister general Nedić, finančni minister dr. Šutej, minister pravosodja dr. Marković ter minister pri predsedništvu vlade dr. Konstantinović.

Voditelji KDK v Beogradu. V prestolnico sta dospela dr. Maček in dr. Budisavljevič. Dr. Maček je sprejel v svojem kabinetu ministra dr. Šuteja in dr. Andresa.

Kultura

Dvoje življenj Sandorja Petrovicsa Petöfyja

Tista prva polovica prejšnjega stoletja, ki je dala nam Slovencem Prešerna in mnogim drugim evropskim narodom pesnike največjih formatov, je dala Madžarom tudi njihovega pesniškega genija. Ta genij je bil Sandor Petrovics Petöfy. Po rodu in pokolenju je bil Srb, toda vzgoja v madžarskem okolju in nacionalni romantiki tistega časa je napravila iz njega najbolj gorečega glasnika madžarstva. Rojen je bil 1. 1823., izginil pa je komaj 26 let star 1. 1849. v bojih med Madžari in Rusi nekje v Transilvaniji. Izginil, ne umrl, ker nihče ni vedel, kdaj in kje je padel in nihče tudi ni vedel za njegov grob. Toda v vseh literarnih zgodovinah in v vseh leksikonih nahajamo 1. 1849. kot letnico Petöfyjeve smrti.

Tako so bili Madžari in vsi drugi z njimi vred trdno prepričani, da je veliki Sandor Petrovics Petöfy umrl komaj 26 let star junaške smrti na bojišču za svobodo naroda, katerega si je izbral in mu dal nesmrtno pesnitve. Pred nekaj tedni pa je budimpeštanski dnevnik »Magyar-sag« objavil dva senzacionalna članka,

iz katerih smo izvedeli, da Petöfy omenjenega leta ni umrl, ampak je bil v bitki pri Segešvaru samo ranjen in ujet. Ujeti so ga Rusi in odpeljali s seboj v Rusijo, kjer je ozdravel, se kljub temu, da je imel na Madžarskem ženo, znova oženil z neko Rusinjo, ter živel tam še vse do leta 1868., torej polnih 19 let, kot Aleksander Petrovič. Umrl je v okolici Čite v Sibiriji.

To nenavadno skrivnost so odkrili prav za prav že za časa svetovne vojne ujetniki iz tedanje Ogrske, med njimi zlasti neki naš Subotičan, ki se je za časa svojega bivanja v Harbinu, od koder je nameraval odpotovati kot jugoslovanski prostovoljec v Solun, seznanil s porusenim Subotičanom, železniškim uradnikom Vujičem, in od njega izvedel, da je v Sibiriji živel in umrl neki veliki madžarski pesnik, ki ga je ruska vojska ujela 1. 1849. na Madžarskem, kamor je bila poklicana, da zaduši madžarsko revolucijo. Tam se je oženil z neko mladenko, ki ga je negovala, ko je bil ranjen. Zakon je bil izredno srečen in iz njega sta se rodila dva otroka: Viktor in Ma-

vra. Sin za časa svetovne vojne ni več živel, bila pa je tedaj še živa Petöfyjeva hči Mavra. Viktorjev sin, Aleksander Viktorovič Petrov, je bil tedaj podpolkovnik v carski vojski in z njim se je gospod iz Subotice seznanil pri omenjenem Vujiču v Harbinu.

Aleksander Viktorovič Petrov je potrdil, da je bil njegov stari oče Madžar, da se je pisal Aleksander Petrovič in da je zapustil tri velike svežnje madžarskih pesmi. Petrov sam svojega deda ni poznal, pa ga je še omenjeni Vujič, ker je večkrat prihajal k njegovemu očetu in se z njim pogovarjal v madžarščini. Ker je bil v vojni ranjen v nogo, je vse poznejše življenje malo šepal. Sicer pa je bil tih, vase zaprt človek. Ruski je govoril popolnoma. Nikoli ni omenil, da je bil na Madžarskem že enkrat poročen. Pač pa je dejal, da je na Madžarskem že mrtev in naj nihče ne raziskuje njegove preteklosti. Vujiču je oče vedno pripovedoval o Aleksandru Petroviču kot o velikem pesniku, madžarskem Puškinu. Aleksander Viktorovič Petrov pa je dejal, da hrani njegova rodovina še vedno veliko dedovih rokopisov, da jih pa ne izroči javnosti, ker je bila njegova zadnja želja, da nikoli ne zagledajo tiskani

Važno je, da zobe temeljito

očistimo ne samo zjutraj,

ampak tudi vsak večer,

predno gremo spat.

Chlorodont
zobna pasta

Jubilej »Obzora« v Zagrebu. Pred 80. leti, 1. oktobra 1860, je prvič izšel v Zagrebu »Pozor«, predhodnik »Obzora«. Večkrat prepovedan je list končno izhajal na Dunaju kot »Novi Pozor«. Ko so ga madžarske oblasti prepovedale, se je preselil v Sisek pod imenom »Zatočnik«. Od 1871. do 1886. je izhajal v Zagrebu znova kot »Pozor«, vsa leta poslej pa kot »Obzor«.

»Dokler bo Jugoslavija nevtralna, ne bo od Italije napadena. Tako je izjavila Italija na usta samega Mussolinija ob začetku vstopa v vojno. Takšna zagotovila je dobila Jugoslavija tudi od Nemčije. Zagotovila so bila dana v svrhu pobijanja tuje propagande pri nas, čeprav ne Nemčija ne Italija v nacionalnem pogledu nimata in ne moreta imeti nikakih teritorialnih zahtev na škodo Jugoslavije« piše »Hrvatski Dnevnik«.

Dr. Sepp Janko, vodja nemške narodne skupine v Jugoslaviji, je odpotoval v Nemčijo, kjer bo ostal teden dni.

»Trpljenje drugih ni več stvar človekovega srca, sočustvovanja in močne dobrohotnosti, ampak je postala zadeva agitacije, reklame in naših besednih organizatoričnih sposobnosti. Nekaj revolucije narnih misli moraš povedati, da se odkupiš pred bodočnostjo.« (Stanko Cajncar v 7. št. »Dejanja«).

Spomnite se CMD!

Maribor

Nadaljevanje strokovnega tečaja za učitelje kmetско nadaljevalnih šol

V ponedeljek 6. t. m. prične na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru tretji in sicer jesenski del strokovnega tečaja za učitelje kmetско nadaljevalnih šol, ki ga prireja banska uprava.

Kakor znano je bil spomladi prvi del tečaja, ki je trajal tri tedne, poleti drugi del, ki je trajal en teden, sedaj se bo pa pričel jesenski del, ki bo zopet trajal tri tedne. V tečaju je 28 učiteljev iz vseh delov Slovenije, ki se zanimajo za kmetiske probleme in za kmetisko mladino.

Predpoldne je teoretičen pouk, popoldne pa primejo učitelji za vsako delo, tako, da se seznanijo tudi z delom, ki ga opravlja naš kmet. Preko počitnic so učitelji izdelali strokovno nalogo, v kateri so obdelali najaktualnejše probleme svojih krajev.

Na koncu tečaja bodo polagali izpite in sicer iz poljedelstva s travništvom, živinoreje z mlekarstvom, iz sadjarstva z uporabo sadja ter iz dotične kmetijske

panoge, iz katere je kandidat predložil nalogo, ako ta ni iz gori navedenih panog.

V okviru tečaja bodo učitelji tudi obravnavali učni načrt za slovenske kmetčke nadaljevalne šole. Po končanem izpitu bomo zopet imeli 28 strokovno usposobljenih učiteljev, ki bodo pohiteli v naše vasi in takoj prišli za delo, kajti mesec november je mesec pričetka kmetčko nadaljevalnih šol.

Novo gostinsko podjetje

Danes je bil komisijski ogled preurejene restavracije pri »Zamorcu« v Gosposki ulici, ki jo vodi restavratel g. Franjo Brodnik. Imenovani je prevzel to znano restavracijo kot natak, ki si je pridobil bogate strokovne izkušnje na polju gostinstva v Nebotičniku in »Emoni« v Ljubljani ter v Veliki kavarni v Mariboru, kjer je povsod služboval po več let. Že prve dni smo opazili v Brodnikovi restavraciji mnoge odlične našega javnega in gospodarskega življenja. Gospod restavratel je uredil tudi veliko sejno dvorano in prijetne sobe za zaključene družbe ter je upati, da bodo mariborska društva g. Brodnika kot Slovence podprla.

Ljubezniva zaročenka

32 letni trgovski potnik Turk Ivan iz Maribora se je hotel pred odhodom iz Maribora za dalje časa posloviti od svoje zaročenke. Pri slovesu je prišlo do spora, v katerem je njegova zaročenka segla po nožu. Turk je v obrambi prijel za rezilo ter se vrezal v roko, da je moral iskati pomoči v mariborski bolnišnici.

m **Odlikovan je bil** z redom sv. Save V. stopnje g. Ludvik Petrič, šolski upravitelj na II. deški šoli v Kerkovi ulici.

m **Ob priliki 100 letnice** obstoja je darovala trdnja C. Büdefeldt mestni občini 25.000 din za siromašne meščane. Zeleti bi bilo, da bi ta primer našel več posnemalcev.

m **Poroke v Mariboru.** Zadnji čas so se v Mariboru poročili: Grafoner Karel, delavec in Škofič Ivana, delavka; Medved Ludovik, kmet, in Salamon Jožefa, kmetiča; hči iz Škofič-Slavinice; Rožman Mihael, narednik 45. pp. in Stesl Marjeta, zasebnica; Jug Alojz, čevljarški mojster, in Klep Alojzija, kuharica; Eker Alojzija, tovarniški delavec, in Migan Marjeta, predica; Suša Gvidon, trgovski pomočnik, in Ačko Justina, sukarica; Meglič Franc, črkoslikarski pomočnik, in Kolar Antonija, predica; Lukič Franc, pletarski pomočnik, in Vrbnjak Antonija, predica; Zaler Rudolf, apreturški delavec, in Konvogl Alojzija, navijalka.

m **Izvoz presnega grozdja** poznih vrst je dovoljen že od 25. septembra dalje.

belega dneva. Sander Petrovič Petčič, ali Aleksander Petrovič, je umrl zopet kot vernik pravoslavne cerkve, kakor njegov srbski oče, in njegov grob je še vedno ohranjen.

Zakaj se veliki pesnik ni vrnil na Madžarsko? Iz strahu pred kaznijo, ker je bil eden voditeljev madžarskega upora proti Habsburžanom? Zaradi tega, ker se je v Rusiji znova poročil? To bo ostala vekomaj skrivnost. Njegova madžarska žena je izposlovala, da je bil razglašen za mrtvega in se je tudi sama znova poročila.

Nas Slovence bo zanimalo, da je Petčič napisal tudi pesem, ki je pod naslovom »Maribor« posvečena našemu mestu. V njej opisuje svoje potovanje skozi naše kraje. Prevedel jo je pokojni Lojze Benkovič, a je menda ostala v njegovi zapuščini. Mimo tega ima pesem, ki je vsebinsko zelo podobna Prešernovim »Zvezdogledom«. Ko sem nekoč odkril to podobnost, me je zanimalo, kako je bilo mogoče, da je nastala ta podobnost, saj Petčič gotovo ni poznal Prešerna, čeprav je bil njegov sodobnik. Pozneje sem ugotovil, da sta motiv oba vzela iz Petrarce, katerega sta enako oboževala.

-1.

ZAKONSKI TRIKOT

67 letni posestnik Anton Vele iz Slivnice je presenetil svojo ženo s hlapcem, ki se je spraval nad svojega gospodarja s sekuro ter ga vsekal v desno roko; po dejanju je hlapec z gospodarjevo ženo neznano kam pobegnil. Poškodovani Vele se zdravi v mariborski bolnišnici.

m **Doktorsko diploma** je dobil na zagrebški veterinarski fakulteti Mariborčan Karlo Sekolec.

m **Ugodnosti gledaliških abonementov** so mnogovrstne: oni imajo svoj stalni sedež, in se jim ni treba prerivati pri večerni blagajni, po vrhu pa dobe po znatno nižji ceni kakor neabonenti vse na novo nastudirane gledališke komade. Če pa se kdo noče ali ne more vezati na vrstni red abonentskih predstav, pa mu je na razpolago abonma na bloke, s katerimi si poljubno izbere izbere dan predstave, izvzemši le one zelo redke, ki so označene z »Izven«.

m **Prošnja.** V soboto, 5. t. m. priredijo »Trboveljski slavčki« v Mariboru koncert. Ker v Mariboru ni primernih prostorov za prenočevanje ekskurzij, prosimo vse družine, ki bi hotele sprejeti za to noč na prenočišče dečka ali deklico, da sporoče to Učiteljskemu društvu za Maribor mesto na II. deško ljudsko šolo v Razlagovi ulici.

m **Francoski krožek.** Prijave za vse tečaje francoskega krožka se še sprejemajo v tečajih samih. Dan, ura in kraj teh tečajev so razvidni na lepaku v Gregorčičevi ul. 4.

m **Tečaj angl. jezika.** Naknadne prijave za angl. tečaje se še sprejemajo v petek, 4. okt. v angl. knjižnici v Kerkovi ulici 14 med 18. in 20. uro ter v ponedeljek, 7. okt. v I. realni gimnaziji, prill. levo med 18. in 19. uro.

m **Prometna nesreča.** Z mlekarškim vozom je neki voznik povozil na Frankopanovi cesti kolesarko Marijo Grizoltovo s Pobrežja, ki toži o bolečinah v rebrih, kamor je udarilo oje voza.

m **Prometna nezgoda na državnem mostu.** V kolesarja Verasa Antona, knjigoveza drž. delavnic, ki je vozil pravilno po desni strani, je zavozila na državnem mostu z osebnim »votomobilon« Lote Lederer, žena mariborskega trgovca ter ga podrla. Verasu se ni pripetilo nič hudega, škoda na kolesu pa bo mu nadoknadila avtomobilistka, ki pravi, da ga ni videla, dokler ni trčila vanj.

m **Maribor je obiskalo** v letošnjem septembru 1854 tujcev, med njimi 265 iz zamejstva. Skupno je bilo 3761 nočnin. Pri tem niso upoštevani oni tujci, ki so obiskali naše mesto le za en dan brez prenočevanja.

m **Štiri prste** na desni roki je odtrgal stroj v Hutterjevi tovarni delavki Fabič Renaldi, ostal ji je le palec. Prepeljali so jo v mariborsko bolnišnico.

Jedilni pribor

bogata izbira nizke cene

M. Jigerjev sin, Gosposka ulica 15

m **Pečarsko podjetje Gustava Straška** v Tyrševi ulici 12, ki ga je šele pred meseci odprl, lepo uspeva. Podjetnik je znan strokovnjak in zaveden slovenski obrtnik. Kot začetnik je potreben vse podpore naše javnosti, zanj pa govore tudi njegovi izvrstni štedilniki in peči.

m **S krožnikom vrele juhe** se je polil 3 letni sinček železniškega kurjača Pavel Malec iz Smolnika. Z opeklinami po vsem telesu so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico.

m **Pri padcu s kolesa** si je zlomil desno nogo 39 letni Kolnik Vojteh, trgovski poslovođa iz Selnice ob Dravi.

m **Grozdnega tedna** letos zaradi slabe letine v Mariboru ne bo.

* **Srbska pravoslavna cerkvena občina** v Mariboru obvešča, da so bile dne 1. oktobra t. l. izvlečne sledeče številke obveznic. 1, 37, 38, 40, 44, 45, 46, 109, 110, 111, 114, 116, 117, 118, 120, 123, 126, 128, 132, 175, 178, 187, 214, 216, 217, 218, 222, 224, 229, 230, 235, 236, 237, 239, 240, 244, 245, 247, 249, 250, 291, 295, 323, 324, 257, 391, 394, 421, 431, 450, 459, 514, 536, 598, 602, 607, 615, 616, 617, 622, 623, 627, 634, 637, 647, 649, 654, 657, 659, 663, 667, 669, 673, 677, 678, 680, 681, 684, 687, 689, 691, 693, 694, 695, 697, 700, 720, 776, 784, 786, 787, 788, 789, 848, 874, 892, 950, 969, 1069, 1109, 1115, 1247, 1279, 1302, 1309, 1349, 1377, 1402, 1422, 1424, 1437, 1475, 1480, 1494, 1541, 1548, 1553, 1569, 1593, 1603, 1625, 1663, 1666, 1679, 1717, 1729, 1740, 1772, 1826, 1884, 1886, 1899, 1947, 1962, 1993, 2013, 2014, 2021, 2043, 2058, 2063, 2103, 2106, 2126, 2128, 2132, 2158, 2165, 2167, 2172, 2218, 2219, 2220, 2223, 2270, 2281, 2295, 2299, 2302, 2308, 2319, 2322, 2344, 2347, 2360, 2378, 2380, 2393, 2396, 2397, 2419, 2424, 2445, 2470, 2472, 2473, 2493, 2494, 2508, 2513, 2517, 2522, 2530, 2538, 2545, 2561, 2596, 2608, 2611, 2639, 2647, 2660, 2666, 2669, 2670, 2673, 2697, 2716, 2721, 2732, 2743, 2746, 2751, 2786, 2804, 2810, 2815, 2821, 2825, 2835, 2846, 2874, 2880, 2882, 2892, 2904, 2912, 2928, 2938, 2941, 2968, 2999, 3039, 3077, 3080, 3083, 3089, 3098, 3099, 3129, 3135, 3146, 3150, 3164, 3166, 3181, 3190, 3191, 3217, 3223, 3250, 3261, 3279, 3296, 3302, 3307, 3341, 3343, 3357, 3375, 3384, 3400, 3409, 3419, 3432, 3435, 3436, 3440, 3449, 3450, 3469, 3484, 3492, 3494, 3501, 3547, 3556, 3562, 3569, 3600, 3607, 3623, 3632, 3639, 3641, 3649, 3652, 3662, 3703, 3736, 3782, 3783, 3790, 3809, 3821, 3822, 3837, 3845, 3874, 3878, 3879, 3886, 3890, 3899, 3911, 3923, 3927, 3934, 3935, 3942, 3943, 3948, 3949, 3963, 3966, 3983, 4022, 4025, 4026, 4045, 4058, 4061, 4070, 4072, 4073, 4074, 4092, 4111, 4116, 4137, 4149, 4150, 4172, 4184, 4186, 4194, 4200, 4201, 4205, 4208, 4213, 4221, 4233, 4257, 4264, 4286, 4307, 4308, 4315, 4334, 4345, 4354, 4355, 4364, 4371, 4373, 4377, 4399, 4401, 4403, 4404, 4405, 4431, 4434, 4457, 4465, 4475, 4489, 4497, 4500, 4513, 4516, 4531, 4544, 4565, 4577, 4618, 4642, 4658, 4687, 4712, 4719, 4752, 4756, 4761, 4777, 4784, 4792, 4806, 4823, 4828, 4834, 4838, 4841, 4844, 4862, 4876, 4886, 4888, 4898, 4906, 4912, 4914, 4918, 4944, 4950, 4959, 4961, 4992.

Restavracija pri »Zamorcu«

Maribor, Gosposka ulica. Vsak petek sveže morske in sladkovodne ribe. Dnevno razne kulinarične specialitete. Pristna štajerska, dolenska in dalminska vina. Sprejemajo se abonenti na odlično meščkansko hrano. — Priporočajo se restavratel Franjo BRODNIK

m **Mesnice v nedeljo** zopet zaprte. Od 1. okt. naprej bodo mesnice ob nedeljah zopet zaprte. Združenje mesarjev naproša občinstvo, da nabavi meso za nedeljo že dan poprej.

m **Dve amazonki.** V Erjavčevi ulici v Studencih je prišlo sinoči v nekem stanovanju do prepira med neko H. in precej mlajšo E., ki živita že dalje časa v sovraštvu in ker se ena ni hotela drugi izogniti pri vrtah. Prepiru je seveda sledil pretep, ki se je končal šele s posredovanjem sosed.

* **Za mal denar do premoženja!** Z malo sreče zadenete tudi Vi lahko enega glavnih dobivkov drž. razredne loterije, ako nabavite srečko v »Gradu Sreče« Pulač-u. Velika izbira srečk raznih števil. Zrebanje že 11. oktobra. Poizkusite!

* **Starbor ima svoj mesečni sestanek** v četrtak, dne 3. oktobra 1940, ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma.

* **Fotografije za legitimacije** — Foto Japelj, Gosposka 18-I.

* **Zveza gospodinj** ima važen sestanek v petek, 4. okt. 1940, ob 20. v »Vesni«.

* **Sprejema naročnike za knjige** »Vodkove družbe«. Knjižarna in papirnica Tiskovne zadruge, Maribor, Cankarjeva 1 telefon 25—45.

* **Naknadni vpis v Dvoletno trgovsko šolo** in poedine predmete (stenografija, nemščina, italijanščina itd.) vrši Dopsna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 16-II. Vpiše se lahko vsakdo.

Kino

* **Grajski kino.** Samo še vključno četrtak 18:45 film »Povratek v domovino«, ob 20:45 »Svengalijev večer«. — Od petka dalje veliki češki film »Torpedo 48«.

* **Union kino.** »Prebujene strasti«, odlični francoski film globoke vsebine z Viviane Romance in Pierre Blanchaire-om.

* **Esplanade kino.** Do vključno četrtka senzacijski film »Desperado«. Petek pikantna duhovita veseliga »Moja hči to ne dela« z Geraldino Kattovo.

Radio

KAJ VAM PRIPOROČAMO ZA JUTRI?

Ljubljana: 12. »Po naših stezicah« (plošče); 13.02 salonski RO (vodi prof. V. Novšak); 18.20 citraške točke (plošče); 20. Gerbičeva ura, sodelujejo Akademski pevski kvintet, prof. P. Šivic (klavir) in Srečko Koporec, 21.20 koncert slovenske glasbe RO; 22.15 zabavni koncert RO. — **Beograd:** 12.40 narodne pesmi poje Kornelija Ninković-Grozano s spremljavo narodnega RO; 17.25 koncert RO; 18.30 šansone poje Nada Aleksandrović, 21. simfonični koncert velikega RO pod vodstvom V. Ilića; 22.50 sodobna glasba (plošče). — **Praga:** 19.25 pester glasbeni spored; 20.45 serenada za pihalni orkester; 21.30 Jirakova serenada; 22.35 plesna glasba. — **Bratstava:** 13. koncert salonskega orkestra; 15.30 zabavna glasba; 16.20 lahka glasba; 20.30 koncert RO; 22.15 slovaška plesna glasba. — **Budimpešta:** 17.15 klavirski koncert Chopinovih skladb; 18.10 orkestralni koncert; 19.55 zabavna glasba. — **Rim:** 19.40 violinski koncert Lea Petroni, 20.30 simfonični koncert; 21.40 plesna glasba. — **Atene:** 14. plesna glasba; 20.30 vokalni koncert ge. Karandinu; 21.30 lahka glasba; 22. jazz; 22.30 koncert na klavirnu ge. Georgiadi-Speckner; 23. plesna glasba. — **Andora:** 13.—16. zabavna in plesna glasba; 21.45 argentinski tangi; 23. simfonična glasba; 23.30 francoske pesmi; 24. izbrani odlomki iz Bizetove »Arlesiane«. — **Kalandborg:** 17.50 koncert moderne glasbe na harmoniki in banju; 22. plesna glasba. — **Tallin:** 18. odlomki iz Mozartove opere.

Vesti: Ljubljana: 7.05, 12.30, 14., 19., 22. Beograd: 6.45, 13.30, 14.40, 19.10, 21.40, 22.40.

Štiri žrtve strupenih gob v bolnišnici

Blagovolite objaviti v smislu čl. 26 in 27 zak. o tisku sledeči popravek:

»Ni res, da so se vsi (Cvetko Ivan in Marija s Pobrežja, Bezik Matija in Elizabeta, Arzenšek Stanko in dr. Lojze Peric) zastrupili z gobami, tako zvanimi snežkami, ki so bile kupljene na mariborskem trgu, za katerega odgovarja tržno nadzorstvo, ki ga vodim jaz, res pa je, da zakonca Cvetko Ivan in Marija s Pobrežja po časopisnih vesteh samih snežk nista kupila na mariborskem trgu. Če so jih kupile ostale štiri osebe na mariborskem trgu, mi ni znano.

Ni res, da bi bile gobe (snežke) kupljene na mariborskem trgu za dr. Lojzeta Perica pomešane z gnilimi, res pa je, da niso bile pomešane z gnilimi gobami (snežkami).

Ni res, da na našem trgu ni vse v re-

du. Gobe, ki prihajajo na trg morajo biti pregledane. Kar ni sposobno za pripravljanje jedi, se uniči. Mariborsko tržno nadzorstvo se pod mojim vodstvom tega striktno drži. Vkljub temu so prevare od strani prodajalca pri prodaji gob na trgu možne tako dolgo, dokler tržni organ pregledanih gob sam ne prodaja. Prodajalci namreč gobe skrivajo bodisi pod mizami, bodisi koder koli drugje in tako se je zgodil celo slučaj, da so se na trgu pojavile mušnice. Čim se je to opazilo, se jih je takoj uničilo.

Pa tudi oseba, ki gobe kupuje ter pripravlja za jed, jih mora ravno tako poznati, poznati pa mora tudi njih lastnosti v razkrajajočem se stanju, ali pa se v slučaju nepoznanja obrniti na strokovnjaka.

Snežkam je treba odstraniti vrhno ko-

žico, ker je grenkega okusa ter jo pred pripravo vreči v vrelo vodo in odcediti. Šele na to je brez nevarnosti sposobna za pripravo jedi.

Službo tržnega nadzornika opravljam v Mariboru že preko 3 leta in doslej ni bilo čuti o kakem zastrupljenju konsumentov po gobah kupljenih na mariborskem trgu.

Zato tudi ni res, da ne bi bil kos svoji nalogi ter je tudi neupravičen poziv na oblast, da naj napravi na mariborskem trgu red.

Inž. Martin Večerjevič.

* Utemeljenost tega po v določilih zakona o tisku sestavljenega popravka, bazira na pojasnilu, ki ga objavljamo v današnjem listu.

Zanimivosti

Gramofonska plošča je osvojila ves svet

Pr. črnih je zelo priljubljena plošča z neko pesmico Z. S. Bacha

Mnogim starejšim generacijam je znano, kako je pred svetovno vojno 1914-18 marsikateri svetovni potnik često moral na »zajamčeno pristnih eksotičnih« redkostih, ki jih je kupil za drag denar, naknadno ugotoviti znak »Made in Germany«.

Mali, toda zanimiv primer uspeha kakovosti nemškega dela nam nudi industrija gramofonskih plošč. Neka velika berlinska tovarna je izvažala plošče v 58 držav. Zanimivo je, da so večina teh izvoženih plošč originalni snimki eksotične glasbe iz najrazličnejših dežel sveta. Trdka je imela stalno na poslu svoje glasbene tehnike, ki so snimali v vosku nove glasbene in pevske komade. Iz teh voščenenih plošč izdelujejo v Berlinu matice, s katerimi pozneje izdelujejo gramofonske plošče. Če visoke carine na gotovo proizvode preveč podražijo izvoz plošč, vračajo matice nazaj v deželo, kjer so bile izdelane, da jih tam nadalje izkoristijo. Število izdanih eksotičnih plošč je često jako visoko. Tako so n. pr. posnetki eksotičnih kineskih glasbenih orkestrorov napravljeni v 10.000—20.000 izvodih. Prodaja v Nemčiji izdelanih plošč je na pr. v Madrasu in na Sumatri

večja ko v kateri koli znatnem mestu Evrope. Katalog arabskih plošč te berlinske tvrdki ima okoli 18.000 različnih števil.

Listanje v tem katalogu nudi tudi zanimivo sliko okusa v posameznih deželah. V Egiptu je na pr. neka pevačica šlagerjev. Plošče njenih pesmi dosežejo prodajo, ki ne zaostaja za priljubljenimi Leandrovimi ploščami v Evropi. Evropski »šlagerji« so priljubljeni tudi že v jako oddaljenih deželah. V Kini se je to zgodilo komaj zadnja leta, druge, predvsem pa manj eksotične dežele so jih sprejele že popreje. »Beli šlager« je pri tem doživel tudi znatne izpremembe. Tako zveni n. pr. rumba, ki jo zaigra orkester domačinov na Madrasu precej drugače, kakor smo jo navajeni čuti od evropskih orkestrorov.

Tudi v afriških katalogih je že precej evropske plesne glasbe, ki ji dajejo zaenkrat predmet le črnici iz obalnih pokrajin. Črnici v notranjosti očitno še imajo rajši svojo domačo glasbo, kar dokazuje med ostalim tudi plošča s himnammi k proslavi rojstnega dneva nekega črnkega kralja v vzhodni Afriki. Kot zanimivost prinašamo, da je pri črnih

jako priljubljena neka mala pesmica Johanna Sebastiana Bacha, kajti katalog za vzhodno Afriko jo ima zabeleženo v nič manj kakor 7 narečjih.

Etikete vseh teh plošč za tuje dežele imajo seveda napise v njihovem jeziku in pisavi, ki so sedaj v arabščini, sedaj v hindustanščini, kitajščini ali kakem drugem jeziku. Kake želje mora berlinska tovarna izpolnjevati svojim naročnikom, je najbolje razvidno iz tega, da prebivalcem vroče Afrike na zahtevo šijejo vrečice iz papirja, ki jih imamo pri nas zlepljene, kajti vlažna vročina baje razmoči in zmehča lepivo papirnate vrečice.

Umetne roke za vsak poklic

Proteze za roke je mnogo težje napraviti kakor proteze za noge, kar je popolnoma razumljivo, saj imajo noge precej omejeno gibanje ter služijo v prvi vrsti za oporo celemu telesu. Prsti na nogah nimajo nikake izrazite funkcije, prsti na rokah pa predstavljajo nasprotno organe, ki so neobhodno potrebni tako duševnemu kakor ročnemu delavcu. Vsak poklic in zlasti vsaka obrt zahteva tako od cele roke kakor tudi od posameznih prstov, odnosno skupin prstov posebne funkcije.

To je dalje časa preučeval nemški kirurg Sauerbruch ter izdelal celo vrsto protez, izmed katerih je vsaka namenjena

na invalidom različnih poklicov. Napravil je proteze za roke ljudi, ki imajo v glavnem opravka s pisanjem, proteze, s katerimi je mogoče listati papirje oziroma knjige, proteze za črtanje papirja in tudi za druge posle, ki zahtevajo od človeka več pazljivosti ko energije. Konstruiral je proteze, ki nadomeščajo roke delavcu, ki dela s težkim orodjem, kmetu, ki drži plug, češe živino, kosi itd. Te umetne roke je mogoče uporabljati za vse invalide, pač pa mora vsak izbrati protezo, ki ustreza njegovemu poklicu. Te proteze je seveda treba pacientom še primerno prikriti in pritrčiti na roko, kar se dela s pomočjo posebnih operacij.

Nagrada prebrisanemu mehaniku

V Chicagu se je neki moški hotel po končani kinematografski predstavi odpeljati v svojem avtomobilu domov. Čeprav se je še tako mučil, ni mogel spraviti motorja v pogon. V tej nevšečnosti mu je ponudil svojo pomoč lastnik neke mehanične delavnice. Predlagal mu je, da ga bo odpeljal domov v svojem avtomobilu, njegovega pa bo spravil v svojo delavnico zaradi popravila. Lastniku pokvarjenega avtomobila ni preostalo drugega kakor da pristane na predlog, čeprav je zahteval mehanik razmeroma precej visoko vsoto za odškodnino.

Predno se je odpeljal, je nočni gost še enkrat poizkusil srečo s svojim avtomobilom. Pregledal je motor in odkril napako: v motorju je bil predmet, ki tja ni spadal. Kos železa je oviral delovanje motorja. Sedaj je bilo lastniku na mah jasno, kaj se je zgodilo:

Uslužni mehanik je skrivaj vtaknil v motor kosček železa, da bi na ta način prisilil lastnika avtomobila, da se posluži njegovega avtomobila in njegove mehanične delavnice. Ta posel mu je dalje

časa prinašal lepe dohodke. Tokrat pa je dobil za nagrado: dve klofuti na ulici in 40 dni zapore.

Grof - gizdalin

Grof Brühl, ki je bil znan gizdalin, je imel v svojih omarah 500 svilenih, baržunastih in vezanih domačih in žalnih oblek, 200 parov čevljev z zlatimi zaponkami, 1500 lasulj, 30 klobukov, okrašenih z biseri, 137 peres za klobuke, 47 krzen in 3000 parov čipkastih manšet. Ta grof je bil znan razsipnik in je živel v Drezdenu.

V NEMČIJI JE VEDNO VEČ POROK

V Nemčiji dobi vsak siromašen par, ki želi stopiti v zakon, državno podporo, ki se mu zviša z vsakim rojstvom novih potomcev. Letos se je število teh podpor mnogo povečalo, prav tako pa se je povečala tudi vsota izplačanih podpor. Letos se je poročilo v Nemčiji 782.000 parov, rodilo pa se je 94.000 otrok, do čim prejšnje leto samo 81.820.

Zrebanje I. razreda 41. kola državne razredne loterije

11. OKTOBRA 1940

42.000 dobitkov in 7 premij

v znesku (okroglo)

65.000.000 Din

Dobitki od 2.000.000—	500.000—	200.000—
1.000.000—	300.000—	100.000—
		itd.

Cena srečkam:

1/2 Srečka
Din 200.-1/2 Srečke
Din 100.-1/2 Srečke
Din 50.-

Stogo solidno poslovanje!

GLAVNA KOLEKTURA DRŽ. RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN I DRUG

ULICA 15 ZAGREB GAJEVA 7

DVA KRAT

U ČASU ENEGA LETA (38 in 40 kolo) so dobile srečke največjo premijo od

Din 2.000.000— (Dva milijona dinarjev)

prodane iz NAŠE kolekture in to številke 91760 in 44848

Višinski poleti proti otroškemu kašlju

Že svojčas smo poročali o višinskih poletih nad kavkaškimi predeli, s katerimi so Rusi zdravili otroški kašelj. Sedaj preročajo o podobnem zdravljenju tudi iz Švice. V Švici je v prometu nekoliko velikih potniških letal, ki bodo vsak dan letela nad pomembnimi planinskimi

kraji ter bodo urejena izključno za potovanje bolnih otrok. S temi letali bodo vozili v zdrave planinske predele one otroke, ki bolujejo od velikega kašlja. Med poletom bodo otroci pod stalnim zdravniškim nadzorom. Tudi švicarske izkušnje potrjujejo rusko dognanje, da so poleti kašljavih otrok po čistem planinskem zraku odlično zdravilo proti kašlju in otroci tako izredno hitro okrevajo.

Prvega mamuta so našli že leta 1692.,

okle pa iščejo in prodajajo Sibirci že od mnogo prej. Dandanes se najdejo letno okle od približno 250 mamutov. Mamut je živel v diluviju, in sicer v ogromni pokrajini od Pirenejev preko Beringovega preliva do Aljaske, torej tudi pri nas. Pred nedavnim so na Gorenjskem izkopali večino kosti doraslega mamuta, ki jih hrani banovinski muzej v Ljubljani.

Kisik —

„živiljenjski duh“

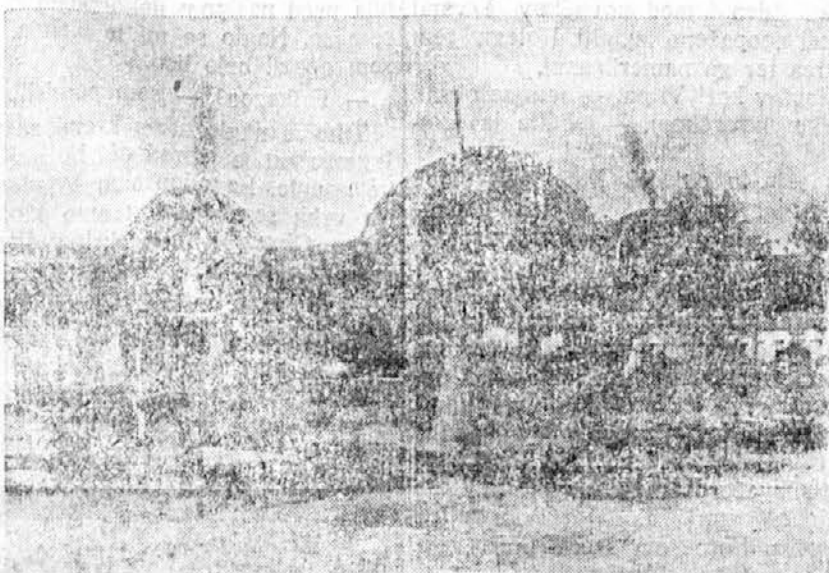
Kisik je dobil svoj naziv po tem, ker so ljudje nekoč mislili, da je ta plin glavni sestavni del vseh kislin. To mišljenje je razvidno tudi iz našega izraza žanj, isto pa kaže tudi grško-latinsko ime oksigений.

Slavni italijanski slikar Leonardo da Vinci, ki je bil vsestransko izobražen ter se je poleg slikarstva bavil tudi s fiziko in kemijo, je izdelal teorijo o kisiku, vendar mu je takrat manjkala možnost, da bi svojo teorijo tudi eksperimentalno dokazal. Šele kasneje je angleški učenjak John May dokazal v l. 1669, da je kisik eden izmed najvažnejših elementov na zemlji. Zaradi tega ga je nazval »spiritus vitalis« — živiljenjski duh.

L. 1744 je Angležu Priestleyu in Švedu Schelleju uspelo kisik izolirati od ostalih primesi. Oba sta raziskovala samostojno ter sta na tej poti prišla do istega rezultata. Razen tega pa so že v srednjem veku nekateri učenjaki slutili, da obstaja kisik in da omogoča življenje na zemlji. Kisik sam ne gori, potreben pa je za zgorevanje in dihanje. Če kakšno telo gori, potrebuje pri tem kisik iz zraka. Zgorevanje je toliko intenzivnejše, kolikor več je kisika na razpolago.

— Vraga, ta pa ni od muh. Gotovo je bil že v Indiji med fakirji!

TEŽAK BOMBARDER — »JUNAK« ZRAČNIH VIŠIN IN SEDANJEGA ČASA

Novice

Nujna potreba ustanavljanja vajeniških šol

Ako bi naše podeželske občine imele več smisla in razumevanja, kako važne in potrebne so strokovne nadaljevalne šole oziroma tečaji, in bi v ta namen dajale brezplačno šolske prostore, razsvetljavo in kurjavo, bi s to pomočjo lahko marsikak kraj imel že zdavnaj tako šolo. Že od 9. marca 1923 je v veljavi obrtni zakon, ki glede na šolanje vajencev daje take možnosti, da bi v naši deželi niti en vajenec za časa učne dobe ne bil brez šole, ali pa bi vsaj obiskoval kak strokovni tečaj.

Ampak je kakor v marsičem tudi tukaj žal tako, da je zakon le bolj na papirju. Premalo so se poklicani doslej pobrigali, da bi se določbe obrtnega zakona, v kolikor zadevajo ustanavljanje vajeniških šol, povsod tudi izvajale. Poglejmo, kaj pravi zakon. Čl. 295 točka 1 določa: V občinah, kjer je najmanj 50 vajencev vpisanih v registru, skrbi ban, da se osnujejo nadaljevalne strokovne šole za strokovno in praktično izobrazbo. Taka šola se lahko osnuje tudi za več občin skupaj in jo morajo obiskovati vsi vajenci. Ako je v posameznih občinah več kot 25, a manj kot 50 učencev, se osnujejo po odobritvi bana, a v breme občine, posebni začasni strokovni tečaji. Nadalje določa zakon, da so občine dolžne vzdrževati občinske strokovne nadaljevalne šole in morajo za to potrebna sredstva staviti v svoj proračun v višini, kakor jo odobri poprejši ban. V kolikor občina nima dovolj sredstev za vzdrževanje te šole, morata dati potrebno pomoč iz svojih kreditov minister trgovine in industrije ter ban. Zelo važna je pa tudi določba, ki kaže, da je zakonodajalec v vsakem pogledu poskrbel, da ne bi ostali vajenci brez potrebnega šolanja, in ki pravi: Šolsko izobrazbo učencev v občinah, kjer ni 25 vajencev in kjer ni strokovnih nadaljevalnih šol ali tečajev, uravnava minister trgovine in industrije sporazumno z ministrom prosvete tako, da obiskujejo vajenci višje narodne šole, ki obstoje v kraju.

Opozorjamo na te določbe šolska upraviteljstva in jim priporočamo, naj za letos skušajo s pomočjo občin in okrajnih načelstev ustanoviti strokovne tečaje, kakor je na primer to storila občina Stična, pridruživši še dve sosednji občini, Št. Vid pri Stični in mestno občino Višnja gora. Tako bodo vajenci in vajenke iz vseh treh občin obiskovali strokovni tečaj v Stični. Banska uprava pa je privolila, da bodo vsi absolventi letošnjega občasnega strokovnega tečaja lahko vstopili v II. razred strokovne nadaljevalne šole. Opozorjamo tudi, da se strokovni nadaljevalni tečaji lahko še ustanavljajo do 1. novembra t.l.

Zganejo naj se pa tudi trgovska in obrtniška združenja v okrajih, kjer ni še

nobene vajeniške šole ali tečaja, in naj se obrnejo na bansko upravo, da pomaga ustanoviti strokovne šole za vajence, da ne bo kakor doslej toliko teh mladih ljudi ostalo brez potrebnega jim pouka in vzgoje. Saj vidimo na žalost, koliko je ravno za njih nevarnosti, da zaidejo na

slaba pota. Pouka, pouka in zopet pouka je treba mladini, zlasti v današnjih časih propadajoče morale, pa naj to stane kolikor hoče: denar, izdan za prosveto in omiko vsakega posameznika kot člana človeške družbe ni nikoli preč vržen.

Tragičen lov na divje race

Na ribniku državnega rudnika v Velenu je včeraj popoldne zahtevala nesreča dve življenji. 26letni električar Franc Kvaršič, navdušen lovec, je nad ribnikom ustrelil raco, ki je zadeta padla v vodo. Odveslal je v čolnu proti sredini po raco. Čoln se je prevrnil in Kvaršič se je začel potapljati. Ko je 30letni Janko Petelinšek z zgradbe električne črpalke opazil potapljačega se Kvaršiča, mu je plaval na pomoč. Prišel je prepozno, Kvaršič je medtem že izginil pod vodno gladino. Petelinšek se je obrnil proti bregu. Že blizu suhega pa je tudi sam omagal ter pričel klicati na pomoč. Ker ni bilo nikogar v bližini, da bi mu pomagal, je utonil tudi Petelinšek. Gasilci so potegnili trupli obeh ponesrečencev iz vode.

Z avtomobilom v drevo

Kranjskemu tovarnarju Kobalu se je na poti v Maribor pripetila na cesti med Radomljami in Dobom na ostrem ovinku pri gradu Češeniku težja avtomobilska nezgoda. Na ostrem ovinku je vozilo, ki ga je vodil šofer, zdrsnilo s ceste in priletelo z vso silo v drevo ob cesti. Tovarnar Kobal in njegov šofer sta odnesla le zunanje poškodbe, tako da sta se lahko sama izmotala iz avtomobila,

težke poškodbe pa je utrpel sopotnik policijski uradnik Ivan Kristan iz Kranja, ki si je zlomil več reber, roko in je dobil tudi še sicer težje notranje poškodbe. V jako resnem stanju ga je prepeljal kranjski fotograf S. Jug, ki je slučajno pripehjal mimo kraja nesreče, najprej k zdravniku v Domžale, nato pa na zdravniško oddelbo v bolnišnico. Tovarnar Kobal in šofer se zdravita v domači oskrbi.

Uredba o milu

Jugoslovanski odbor za normalizacijo je na podlagi čl. 7. uredbe o normalizaciji predpisal norme za milo. Trdo milo za pranje se sme prodajati le v kosih po 100, 250 in 500 g teže v suhem stanju. Če so kosi mila narejeni za sekanje na enake kose, sme vsak kos tehtati po 125 g. Vsako milo mora nositi ime tvrdke in zaščitni znak. Za pravilno težo odgovarja proizvajalec, če se pa ta ne more ugotoviti, pa prodajalec. Zaradi pomanjkanja tolišč za izdelavo mila je do nadaljnjega prepovedano izdelovanje trdega jedrovičnega mila in mešanega mila, predpisana pa je izdelava polnjenega mila po odredbah norm za milo. To milo ne sme vsebovati več ko 50% toliščnih kislin. Vse obrti, ki izdelujejo milo, morajo v 14 dneh ustaviti izdelovanje trdega jedrovičnega in mešanega mila, zaloge tega mila pa morajo razprodati v 30 dneh, do čim je za razprodajo tega mila v trgovinah določen rok 60 dni. Za prekrške so določene stroge sankcije.

n Zagrebški Slovenci priredijo v soboto, 5. oktobra, ob 20. v prostorih društva „Narodni Dom“, Berislavičeva ul. 11, vinjsko trgatve, po starih slovenskih običajih,

z gospodarjem, županom, viničarji, viničarkami itd. Vabimo vse prijatelje društva, da se pridružijo v čim večjem številu udeležu.

Ali bi radi še enkrat? doživeli medene tedne?

Potem berite novi roman »Večernika«, ki prične izhajati v soboto, 5. t. m.

„Drugi medeni teden“

Je roman, ki bo na mah osvojil srca vseh »Večernikovih« naročnikov in čitateljev. Posebno mikaven bo za naš ženski svet, ki mu bomo v tem romanu postregli s pretresljivo zgodbo o neizmerni ljubezni simpatične Angležinje Kristine, ki je v svoji odpovedi in skromnosti premagala vse grenkobe in razočaranja ter doživela svoj drugi medeni teden.

Sergiusz Piasecki

★ LJUBLJENEC ZVEZD

114 Roman iz tihotapskega življenja na bivši poljsko-ruski meji

— Obleči se, Berek!
Svinjka se je naglo oblekel.
— Kaj stojiš? Pojdi!
Berek je pobral palico ter hotel oditi. Pa sem zakričal:
— Počakaj!
— Kaj še želite?
Pristopil sem k njemu ter mu dejal:
— Koliko je ura?
— Ne vem... Znabiti štiri...
— Štiri? Tako pozno? No, daj mi tole palico! Boli me noga... Ti pa pojdi!
Iztrgal sem mu palico ter pohitel v smeri proti Duškovu. Berek je obstal na cesti brez besede. Ko sem kasneje v stari žganjarni razrezal palico, sem našel v njej šesttisoč dolarjev. Toda tale povečava mojega kapitala me niti malo ni razveselila. Rad bi dal ves ta denar, ko bi se mogel vsaj za nekaj minut srečati s Kriso ter mu povedati, da sem izpolnil obljubo.

Neprestano se potikam po meji. Vsi so me zapustili. Niti enega prijatelja nimam več. Nekoč me je zanesla pot v naše nekdanje skrivališče. Pusto je, prazno in mrzlo. Vse je čez in čez prekrilo rumeno in zlato listje. Nikogar ni, niti mojega ljubega mačka z odsekanim redom...

Veter podi po cesti rumene in vlažne liste. Brzjavni drogovji stojijo žalostno, molče...

Bliža se zima. V zraku jo že čutim. Kmalu bo padla »bela stezica«.

To noč sem prebil v globini gozda, blizu druge mejne linije. Splazil sem se pod pritlične veje smreke. Zavdajalo je po plesnobi. Toplo je bilo kot pod koklo. Skušal sem zatisniti oči, a nisem mogel spati. Pred očmi so se mi vrstile čudovite podobe... To noč sem doživel stvari, ki jih z besedami ne znam povedati. In vprav to noč sem se bil odločil, da za vselej zapustim mejo. Jutri bo obletnica smrti Saše Vebline. Vzhod sonca je bil čudovito lep. Opazoval sem ga z grička na drugi mejni liniji.

Naslednjega dne sem šel v mesto. Rad bi se poslovil od Jožefa Trofide, in njegove sestre Janinke. A ju nisem našel doma. V hiši so stanovali tuji ljudje. Povedali so mi, da je Jožef prodal hišo ter odšel z materjo in sestro k sorodnikom.

Odtod sem šel k Mamutu. Tudi njega ni bilo doma. Slednjič sem zavil h Gintu. V našem nekdanjem salonu je bilo veselo. Pelj so. Tonda je raztegoval harmoniko. Ko sem vstopil, sem zagledal v

sobi precej pijanih novačkov. Samozvestno sem se postavil sredi sobe. Fantje so buljili vame. Nekoč je tiho rekel:

— Fantje, to je on!

Tonda je prenehal igrati. V sobo je pritekla Ginta. Ko me je opazila, se je jela umikati proti vratom.

— Aj, aj... gospod Vlado!

— Da. Jaz. Daj mi steklenico vodke in nekaj pod zob!

— Pohiti!

Prinesla mi je pijačo ter jo postavila predme. Sedel sem za dolgo mizo, med novački. Eden izmed novačkov je vstal ter hotel neopaženo izginiti. Potegnil sem samokres ter ga nameril nanj.

— Marš v kot! Vi pa, — sem se obrnil k ostalim novačkom, — sedite in molčite!

Izpil sem in pojedel. Nato sem stopil k Tondi ter mu dal stolarski bankovec.

— Igraj!

Tonda je zaigral kot obseden. Izpil sem še zadnji požirek si prižgal cigareto ter se polagoma pomaknil proti vratom. Še enkrat sem se ozrl na fante. Glej, nobenega starega prijatelja ni med njimi, sami novi obrazi! Potem sem zaloputnil vrata in odšel.

Kasno zvečer sem šel proti vasi Pomoranka. V stari žganjarni sem pobral vse orožje. Nato sem krenil proti meji. Mesec je mežikal skozi goste oblake. — Ustavil sem se ob vzhodu Kapitanove gomile. Potem sem stopil na vrh. Odtod

Kredit za nabavo semenja

Minister za trgovino in industrijo je podpisal odlok, da naj se nakaže iz fonda Prizada 10 milijonov dinarjev Ravnateljstvu za prehrano v svrhu nabave semenja. To je v letošnjem letu že tretji večji kredit iz sredstev Prizada raznim ustanovam za nabavo semenja. Tekom leta so dobile banske uprave že dva kredita v skupnem znesku 9.5 milijona dinarjev.

n. Odstop ravnatelja „Pogoda“. Ravnatelj „Gospodarske sloge“ in narodni poslanec prof. Ljudevit Tomašič je podal ostavko na svoj položaj člana ravnateljstva „Pogoda“ nekakega hrvatskega „Prizada“. Svojo ostavko molivira z prezaposlenostjo in delom v „Gospodarski slogi“.

n. Pridige proti nepismenosti je priporočil svojim župnijam sarajevski nadškof dr. Sarić v posebni okrožnici. S tem se je odzval prošnji „Seljačke sloge“ in kluba ABC, ki nadaljuje svojo akcijo proti nepismenosti. Pridige bodo v vseh župnijah cerkvah 13. okt. V njih bodo pridigarji poudarjali slabe posledice nepismenosti in priporočali župljanom učenje.

n. Nove ladjedelnice bo zgradila na Donavi v Beogradu družba „Dunavsko brodogradilište d. d.“. V roku dveh let po izdajanju koncesije bodo ladjedelnice dograjene z vsemi najnovejšimi pripravami, tako da bodo lahko v normalnih priklakah izdelale osem novih plovnih objektov po 2000 HP ali ravno toliko vlačilcev in tankov po 1000 HP, odnosno izvršile popravilo 12 plovnih objektov.

n. O zvišanju cen špirta poročajo iz Beograda. Špirit lanske proizvodnje je že porabljen. Ker se bo letos verjetno povečala cena sladkorne melase, iz katere se špirit izdeluje, v istem razmerju, kakor se je povečala cena sladkorni pesi, smatrajo zastopniki industrije špirta, da bo tudi povišanje cen špirta v novi kampanji skoro gotovo neizogibno.

Ne pozabi naročnine!

Gobe – njih lastnosti, nabiranje, prodaja na trgu in pripravljanje za uživanje

Gobe, ki jih nabiramo kot živila, da jih uživamo, niso samostojne rastline, temveč so sad enega razreda tako imenovanih steljnic (stallochyta). To kar se stalno vzdržuje v tleh je podgobje ali micel, ki je preprečeno različno globoko v zemlji ter se lahko razteza tudi v precejšnjo daljavo. To podgobje požene, če so dani ugodni pogoji; to so toplota in mokrota iz zemlje sadna telesa, ki s svojimi trosi, če pridejo zrel v zemljo lahko klijajo in iz tega zraste novo podgobje. Po obliki sadu in po trosih delimo gobe v skupine. Imamo osem glavnih skupin. Večina gob ni strupenih. So pa med njimi vrste, ki so izredno strupene in ki jih ne more spoznati na prvi pogled laik.

Glede hranilne vrednosti gob ter te izrabe se je poročalo mnogo. Novejša preiskave se strinjajo v tem, da je izraba redilne vrednosti razmeroma velika. Pri jurčku ali gobanu se izrabi 80% vsega njegovega dušika in 94% vseh njegovih ogljikovih hidratov. Na podlagi tega so gobe dragoceno živilo. Prebava gob pa potrebuje nekaj več časa. Zaradi tega moramo gobe dobro prežvečati. Zato je potrebno seveda zdravo telo in normalna prebavila. Za bolniško hrano gobe niso.

Nabrane gobe, posebno ob padavinah, se kaj hitro pokvarijo. Zaradi tega jih ne smemo nikoli dolgo držati ter jim čim prej porabimo v kuhinji. Pravimo, da mora biti meso od gob trdo ter ne sme kazati vodenosti. Posamezni eksemplari morajo biti celi in ne objedeni po poljih; gobe ne smejo biti črvice. Za uživanje gob je hrana so velika nevarnost strupenih gob. Pogrešno je naziranje, da se strupene gobe spoznajo, če kuhamo zraven čebulo ali pa vtaknemo srebrno žlico, ki bi naj počrnila ob navzočnosti strupenih gob. To napačno mnenje je stalo že mnogo ljudi življenje. Hrana pripravljena iz gob se mora vedno sveža poizkušati, ker se vrši v gobah razkroj, ki vodi do strupenih snovi. Mnogo zastrupljenj z gobami je pripisati pogretim gobam.

O kemični sestavi gob se splošno lahko reče, da jih prištevamo k bogatim živilom na dušiku, posebno pa je večina dušika v obliki proteinskega dušika (beljakovinski). Masti vsebujejo gobe v splošnem malo, največ do 7% suhe substance. Od ogljikovih hidratov sta navzoča največ matinit in trehaloza. Pentozani so navzoči v zelo majhnih količinah. Gobe pa vsebujejo posebno encime. Peper gob vsebuje mnogo kalija in fosforne kisline.

Strupene snovi gob so bile različno preiskane. Mušnica vsebuje n. pr. cholin in muscarin.

Užitni hrček vsebuje kot strup helvella kislino in tudi cholin. Kakor je že prej povedano, se zamorejo strupene snovi v nestrupenih gobah tvoriti same, pri čemer se gre za tako zvane avtohitne snove. Na ta način stvorjeni gobji toksini so agmatin, paraociphenilaetilamin in imidacolaetilamin, in ki se v razredčenju 1:100.000 močno napadajo črevesje.

Natančneje opišem zimsko kolobarnico, dišečo sivoglavko ali tudi snežinko imenovano (srbohrvatsko: listopadna vi-tezovka; latinsko: Tricholoma portentos-a, agaricus portentosus, nemško: grauer Ritterling).

Zimska kolobarnica ima klobuk, ki je včasih nad 10 cm širok, valovit, neenakomeren in grbast. Kožica na klobuku je sive do črnosive, na temenu vedno temnejše barve. Meso ima belo do belorumenkasto in diši ter ima okus po moki. Raste od septembra do decembra ter tema mesecema odgovarjajočih spomladnih mesecih v iglastih gozdovih. Ta goba je užitna in okusna, samo vrhno kožico ji navadno odstranimo, ker je grenkega okusa. Navadno jo pred pripravo poparimo, ali pa vržemo v vrelo vodo ter odcedimo. Šele potem začne prava priprava za jed.

Zimska kolobarnica spada v skupino planičark ali lističastih gob, splošno glive

imenovane. V tej skupini je več zelo strupenih vrst. V podskupino ali razred pa spada med kolobarnice (Tricholomae).

Anton Beg trdi v »Naših gobah« na 30. strani, da so vse užitne, kar pa ne drži. Navedem kot strupene: Tricholoma, inodermeum in Tricholoma sulphureum. Sumljiva pa je najpodobnejša Tricholoma fucatum. Vse kolobarnice se naj obarvijo pred pripravo za jed.

Gobe naj nabira samo tisti, ki jih pozna, ali pa nabrane gobe takoj pokaže tistemu, ki jih pozna.

Gobe, ki prihajajo na trg, morajo biti pregledane. Kar ni sposobno za pripravljanje jedi, se uniči. Mariborsko tržno nadzorstvo se tega drži. Speciaho s pregledom gob se bavim jaz, ki nabiram gobe že 35 let, g. Stani Josip, zdravstveni pomočnik ter še dva druga tržna revizorja. Gobe se skrivajo pod mizo. Zgodil se je celo že slučaj, da so se pojavile mušnice, kar pa se je opazilo ter seveda takoj uničilo. Zraven pregleda na trgu

Celje

Na teritoriju bivše celjske okoliške občine je lepo število cest, ki so zelo frekventirane. Bivša okoliška občina je svoje ceste močno zanemarjala, nekatere sploh nikoli niso videle gramozja, dasiravno so vodile v močno obljubljena naselja. Mestna občina je ob združitvi obeh občin te ceste prevzela v takem stanju. Priznati moramo, da se je v tem oziru zadnja leta mnogo storilo, vendar še dosti premalo. Ko je sedaj zopet pričelo neprijetno jesensko deževje, so se tudi prikele zopet množiti pritožbe glede slabega stanja cest. Najslabša je cesta od Zavadne pod Starim gradom proti Pečovniku. Na tej cesti je velik obrat s tovornimi avtomobili in drugimi vozili, saj se dnevno prevaža velike množice premoga iz rudnika v Pečovniku. In tako je ta cesta, ko nastopi mokro jesensko vreme, zopet velika blatna luža, ki povzroča pešcem mnogo neprijetnosti. Obupno je gledati posebno šolarje, ki jih

* Zrebanje loterije Legije koroških bor-cav v Celju bo nepreklicno v nedeljo, 6. oktobra. Slovenci, rodoljubi! Segajte pridno po srečkah, dokler so še v zalogi.

c Nesreča v Laškem. V pivovarni sta kopala skladišče za les 34 letni Josip Razboršek iz Leskovca v laški okolici in 17 letni Anton Riček iz Debra pri Laškem. Pri delu ju je podslala plast zemlje. Prvega je zlomilo desno nogo v stopalu, drugemu pa poškodovalo levo nogo v kolenu. Oba so oddali v celjsko bolnišnico.

c Dve nesreči. 37 letnega žagarja Alojza Lojena iz Luč je pritisnil voziček in mu poškodoval levo nogo. — 19 letna natakari-rica Pavla Prosenjak iz Šoštanj je padla po stopnicah in si zlomila levo nogo v gležnju. — Oba se zdravita v celjski bolnišnici.

c Mestno gledališče. Janačkova opera »Jenufa«, ki bi imela biti v mestnem gledališču v petek, 11. t. m., je iz tehničnih razlogov preložena na torek, 15. t. m. Gostovala bo ljubljanska opera. Predprodaja vstopnic v Slomškovi knjigarni.

c Vreme se noče izboljšati. V celjski kotlini po malem dežuje že od sobote večera kar naprej. Vode so še vedno močno nad normalo, travniki in polja v nekaterih delih celjske okolice pa pod vodo. Tudi je postalo zelo hladno.

c V Ljubljani je umrl 1. t. m. 20 letni Milivoj Voršič, sin celjskega župana g. dr. Alojzija Voršiča. Truplo so prepeljali v Celje, kjer bo danes ob 16.30 pogreb iz Kralja Petra ceste 33 na mestno pokopališče.

c Uradne ure na mestnem poglavarstvu so od 1. oktobra dalje dnevno od 8. do 12.30 dopoldne in od 15.30 do 18., ob sobotah pa od 8. do 13.30.

c Krompir je preskrbel mestna občina. Na drobno se na trgu prodaja kg po 1.75 din, kdor ga pa vzame večjo količino, ga dobi kg po 1.60 din.

c Sneg je zapadel v zadnjih deževnih dneh tudi na Mozirski planini.

c Umrl je v Vojniki sin posestnice in gostilničarke Ivan Kaš.

c Okrožno sodišče v Celju je obsodilo 22 letnega delavca Pavla Rožmana iz Okljukove gore pri Sromljah na 3 mesece zapora, njegovega tovariša 27 letnega Jožefa Liparja iz istega kraja pa na 20 dni zapora zaradi pretepa.

c 14.000 din je ukradel 35 letni Dragiša F. iz Golubovca v Srbiji svojemu očetu in z neko žensko pobegnil v Celje. Policija ga je imela priprtega in ga je po pojasnjeni tatvini v spremstvu odpremila v njegov rojstni kraj.

imam jaz ter ostali člani tržnega nadzorstva ogromno drugega dela, ki ni manj važno, kakor pregled na trgu. Na primer: kontrole po mestu v lokalih, po zakonu o nadzorstvu nad živili ter sedanje uredbe glede reguliranja preskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami.

Prevare pri prodaji gob na trgu so možne tako dolgo, dokler tržni organ pregledanih gob sam ne prodaja. Pač pa se kontrola lahko poostri, kar se je izvršilo do potankosti. Pred tem slučajem pa ni bilo od časa, kar vodim tržno nadzorstvo, to je preko tri leta, nobenega slučaja zastrupitve z gobami, kupljenimi na mariborskem trgu.

Glede kuhanja ali pa priprave gob za jed mora biti dotična ali dotični, ki jih pripravlja ravno tako verziran v poznanju gob ter njih lastnosti tudi v razkrja-jočem se stanju, ali pa jih pokazati poznavalcu gob.

Inž. Martin Večerjevič.

Cestna mizerija

obrizgavajo vozila po bornih oblekah, da se dostikrat ne vidijo iz blata, še žalostnejše je to za uboge starše, ko se na tak način kvari obleka njih otrokom, saj so otroci iz naselij ob tej cesti po večini otroci delavskih staršev, katerim ti komaj skrbijo za obleko. Vse gramozenje te ceste ne zaleže ničesar, ker se cesta izrablja prekomerno in bo treba res misliti, da se enkrat za vselej pošteno uredi. Do takrat pa bi bilo najprimernejše, da bi se na to cesto navozili odpadki, tako zvani leš, iz katere celjskih tovarni, ki ga imajo dovolj na razpolago. Tak material je trpežen in ne povzroča blata in luž, glavno pa je, ker bi bil menda zastoj in bi stal samo dovoz. Če je to izpeljivo in če bi tak material bil pripraven, naj bi preudarili tisti, čijih naloga je to. Na vsak način je potrebno, da se takoj nekaj ukrene, ker zadeva ne trpi odloga.

c Vojnici prosijo poštno direkcijo, da bi uvedla za trg Vojnik in okolico prevoz pošte iz Celja z jutranjim mariborskim avtobusom. Vojničani bi sicer dobivali po 5. oktobru, ko bo ukinjena sezonska avtobusna zveza z Dobrno, pošto šele opoldne. Prošnja je upravičena in je upati, da bo poštna direkcija želji Vojničanov ustregla.

c Radi tiholapstva v saharinom je celjska policija aretirala 28 letno Justino G. iz Trnovca pri Celju. Pri njej so našli večjo količino saharina, ki ga je hotela razprodati.

c Premješčen je iz Mozlja v Beograd učitelj Vladimir Kodrič.

c Pri ljubljanskem železniškem ravnateljstvu so postavljeni za administrativnega uradnika 9. skup. Edmund Ingerle, za prometna uradnika 9. skup. Božo Globočnik in Andrej Stanojkovič za pomožno strojepisko 9. skup. Izidora Bezljaj, za pomožnega vlakovođjo Frančišek Toni, upokojena pa sta tehnika v 8-III. Josip Pe-hani in Matevž Klajič.

c Za doktorja veterine je bil promovira na zagrebški veterinarski fakulteti Miroslav Zidan iz Krškega.

c Velika Polana. Iz naše vasi so kljub letošnji slabi sadni letini prodali okrog 35.000 kg jabolk. Večino teh sta pokupila naša domača prekupevalca. Najnižja začelna cena jabolk je bila 1.80 din za kg, najvišja cena pa 2.80. Močno se v naših

30 let rudarske šole v Trbovljah

Rudarska nadaljevalna šola, edina šola te vrste v celi državi je v sredo otvorila svoje tridesetšesto šolsko leto. V šolo se je vpisalo precej mladih fantov in mož, ki v svojem vsakodnevnem delu spoznavajo, da zahteva modernizacija industrije ne le telesno krepkih, temveč tudi duševno sposobnih delavcev. Učni načrt dvoletne rudarske nadaljevalne šole predvideva zlasti strokovni pouk, ki ga podajajo učencem inženirji T.P.D. Polovica ur odpade skoro na rudarstvo, mineralogijo, geologijo in strokovno risanje. Te predmete pa dopolnjuje računstvo, jezikovni pouk, zemljepis s posebnim ozirom na rudarsko industrijo naše države, obrtno spise in ustavoznanstvo v zvezi z državljsko vzgojo. Mnogim absolventom rudarske nadaljevalne šole

Ljubljana

V BOJU PROTI JETIKI

Vsem slovenskim županom!

Protituberkulozna zveza v Ljubljani se je že s posebnimi pismi od 9. maja obrnila na vse slovenske župane s prošnjo, naj bi ob priliki protituberkuloznega tedna vsaka slovenska občinska uprava iz svojih rednih proračunskih sredstev prispevala najmanj po 1000 din v »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« pri Protituberkulozni zvezi. Tej prošnji se je odzvalo le manjše število občin, predvsem iz razloga, ker njihovi proračuni za tekoče proračunsko leto za ta izdatek niso imeli potrebnega kritja.

Da bi se protituberkulozno gibanje še bolj poglobilo in rodilo še vidnejše uspehe, prosimo vse slovenske župane:

Vsaka slovenska občina naj za zatiranje jetike v svojem prihodnjem proračunu zagotovi:

1. Kredito postavko po najmanj 1000 din kot prispevek v »Sklad za zdravljenje jetičnih bolnikov« pri Protituberkulozni zvezi;

2. primerno kreditno postavko kot prispevek za kritje izrednih potreb protituberkuloznim disperzerjem v območju dotične občine in

3. primeren kredit kot prispevek krajevnim protituberkuloznim ligam za kritje njihovih lokalnih potreb v območju dotične občine.

Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

a Odlikovan je bil z redom Jugoslovanske krone 2. stopnje dr. Milan Škerlj, univerzitetni profesor v Ljubljani.

o V Orehovi vasi je umrl 87 letni Franc Sentočnik bivši nadsprevoznik in poduradnik juž. železnice. Pogreb je bil v četrtek dopoldne.

Ptuj

ZIVINSKI MEŠETARJI SO OPEHARILI VINICARJA

CPošttrak Stefan viničar iz Dragočeve iz okolice Maribora je nameraval kupiti kravo na sejmu v Ptuj. Ko je pri gostilni Brenčič opazoval živino, ki so jo gnali na sejmšče, ga je pričel nagovarjati neki Hrval, da kupi zanj kobilu proti nagradi 200 din, ker je lastnik kobil njegov sosed, s katerim sta v sovražnih odnosajih. Nič slabega sluteč, se je viničar spustil v kupčijo in plačal za konja 2800 din. Mešetar, ki ga je nagovarjal, je medtem izginil. Tako je viničar kupil namesto krave kljuse, ki je vredno komaj 600 din. Stražniku Peklariju, ki je takoj pričel z vestnim zasledovanjem, se je posrečilo odkriti imena sleparjev. To so Težak Blaž, ki je nagovoril viničarja in bil lastnik kljuseta. Presečki Tomo in Kovačič iz Vidovca pri Varaždinu. Kronika beleži, da se je na ptujskem sejmu pripetila že cela vrsta sleparij s podobnimi »triki«.

p V tovarni Pirih se zvišali mezdje na uro za 60 para moškim in 50 para ženskam. Medtem pa se je delavstvo borilo za 1 dinar povišanja na uro.

p Ptujski gasilci bodo proslavili 70 letnico. Ptujski gasilci so letos 3. marca proslavili s slavnostno sejo dan ustanovitve prostovoljne gasilske čete v Ptuj pred 70 leti 3. marca. Širše pa bodo proslavili ta lep jubilej v nedeljo 6. oktobra. Ptujski gasilci, ki predstavljajo najstarejšo gasilsko četo na področju bivše Stajerske in Kranjske, bodo imeli zato v nedeljo svoj veliki gasilski dan, na katerem si bodo oživili spomin na svoj razvoj od prve vedre pa do današnje parne brizgalne.

sadovnjakih širi kapar San Josse. Od tega kaparja so napadeni že skoraj vsi večji sadonosniki. Ker si gospodarji sami nemorejo kupiti škropiva za uničevanje tega kaparja, lahko sklepamo, da bomo drugo leto imeli zelo malo jabolk za trg.

Obisk rudarske nadaljevalne šole je ves čas njenega obstoja prostovoljen. Baš to dejstvo dokazuje, da je trboveljski rudar napreden in željen spopornitve; vendar bi bilo rudarstvu le v korist, če bi se uzakonile obvezne rudarske nadaljevalne šole, kot so obvezne obrtne šole.

Na vodenski šoli je nastopila službo učiteljice studentka filozofije gđe. Topolove Terezija iz Ljubljane. — Na meščanski šoli pa še vedno manjka pet učnih moči in se vrši še vedno skrajšan pouk. Starši ne razumejo, kako more trajati tak nered tako dolgo, ko je na drugi strani mnogo mladih profesorjev, ki čakajo na-stavitve.

Domači zapiski

m Popadljivi psi. Danes zjutraj so na Kralja Petra cesti v Studencih psi nekega mesarja napadli posante, ki so šli na delo ter enega močno ugriznili. Lastnika psov in odgovorne opozarjamo, naj se ukrene vse potrebno, da se bodo taki psi držali na verigi in ne bodo prosto tekali po cesti.

m S kolesa je padel ter se poškodoval po obrazu 49 letni zidar Laufer Alojz iz Spodnjega Dupleka. Zdravi se v mariborski bolnišnici.

m V škar vodo je padel in skoro utonil 1 letni sin tesarja Šauperl Franc iz Limbuša, prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m Nesreče. S kolesa je padel, ker so se mu zlomile vilice na kolesu, 39 letni Pelek Franc, kmetski dninar, iz Voska pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Zlomil si je levo roko. — Mezinec na desnici si je zlomil 12 letni Crepinko Josip s Koroške ceste. — Ppi padcu s kolesa si je zlomil levo roko 17 letni pastir Franc Rodošek iz St. Janža na Dravskem polju. — Vsi se zdravijo v mariborski bolnišnici.

n Poseben mestni davek bodo začeli pobirati v Zagrebu od 5. oktobra dalje na potrošnje v gostilnah, kavarnah in drugih gostinskih obratih od 10. zvečer dalje.

n Ustanovitev uvoznih zajednic za premog in koks ter za kovine so sklenili

na konferenci v Beogradu. Ti dve zajednici bosta delili kontigente na posamezna podjetja in dajali predloge za izdajanje uvoznih dovoljenj. Zajednici bosta predvsem kontrolni ustanovi, poslovni pa le v izjemnih slučajih. Zajednico za premog in koks bo ustanovilo Združenje rudnikov in topilnic skupaj z organizacijo trgovcev s premogom in koksom na debelo, kovinsko zajednico pa bodo ustanovili Državna zveza industrije železa in kovin, Zveza letalske industrije in Državna zveza trgovcev z železino na debelo. V zajednicah bodo preko svojih organizacij včlanjena tudi posamezna podjetja.

n Velika slavnost v vojni akademiji v Beogradu je bila včeraj. Podporočniki so postali absolventi vojne, letalske in intendantske akademije. Slavnosti se je udeležil tudi knez namestnik Pavle. Prisotni so bili tudi vojaški odličniki. Po govoru upravnika vojne akademije je knez namestnik razdelil sablje in bajonete s kraljevim monogramom kot kraljevo darilo najboljšim gojencem vojne akademije.

n Truplo razbojnika Levojevića, ki se je po obsodbi na smrt na vešalih v somborskem zaporu obesil, so sedaj ekshumirali. Zagrebški psihiater prof. dr. E. Miloslavić je odnesel njegovo glavo v Zagreb, kjer jo bodo psihiatri preiskali, ker se je Levojević na razpravi baje jako čudno obnašal. Za slučaj se zanima tudi neki ameriški psihiater, ki je slučajno v Zagrebu.

n Nemška zadruga organizacija „Agraria“ v Vojvodini je izvozila med minulim letom 3000 vagonov pšenice in 1400 vagonov koruze in skupni vrednosti 625 milijonov din. Poleg tega je izvozila drugih poljedelskih proizvodov za 114 in pol milijona din. V tej nemški zadrugi organizaciji je včlanjenih 181 zadrug s kapitalom 19.112.500 milijonov din.

n Kaj bo s SUZOR-jem? Na zasedanju narodnih poslancev in senatorjev v Zagrebu je dal minister za socialno politiko dr. S. Budisavljević tudi kratko pojasnilo o vprašanju SUZOR-ja. Letos spomlad je bil izbran poseben odbor ministrov da reši to vprašanje. Ta je sklenil da j treba najprej slišati mnenja strokovnjakov. Strokovnjaki iz Slovenije in Hrvaške so odgovorili takoj, srbsko strokovno mnenje pa je bilo izneseno šele pred kratkim. Vsa strokovna mnenja so že prejeli člani odbora ministrov, in bo vprašanje kmalu reševala ministrska seja.

n Svojega pastorka je ustrelil v Kaštelu pri Zlatarju v Obsoletski dolini 66 letni posestnik Milan Završki. Pred njegovim mlinom sta se sprla s pastorkom Gabrijelom Knauzom rad imoke. Završki je Knauza najprej napadel s sekuro, ko pa so mu to iztrgali, ga je ubil s 3 streli iz samokresca.

Žela važna!

Oddajte še danes
MALE OGLASE
za sobotno številko

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglaših stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase 10 din. — Družbe, brokanti, dopisovanja in ženski oglašni dnevi 1. — po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je 10 din. — Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno objavo znaša 2. — Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma za te vnositi v listu skupaj s naročilom ali pa po pošti na položnici na čekovni račun št. 11.409. — Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

SLUŽBO DOBI

Sprejemem KROJASKEGA POMOČNIKA za vsako delo. Male, Koroška cesta 50. 18460-2

Samostojna, starejša PRODAJALKA slovenskega in nemškega jezika popolnoma vešča, se išče za takoj. Vprašati: A. Tavčar, Jurčičeva 3. 18471-2

SIVILJO sprejemem takoj. Železnik, krznarstvo, Kopališka ulica. 18452-2

Sprejme se KROJASKI POMOČNIK za vsa dela. Vprašati: Štefka Arko, Ptujška cesta 14. Težno 18448-2

SOBARICA verzirana, dobi takoj službo na morju. Kolodvorski hotel in pristanišče. Stalna in dobra služba. Samo solidne osebe naj se predstavijo. Hotel »Novi svet«, pri sobarici. Kavcija ni potrebna. 18432-2

Sprejemem samostojno KROJASKO POMOČNICO ali pomočnika za angleška dela. Ponudbe z zahtevo plače pod »Samostojno« na ogl. odd. »Večernika«. 18435-2

URADNIK izučen v železninarski stroki, dobi mesto v pisarni. Ponudbe pod »Ljubljana« na ogl. odd. »Večernika«. 18436-2

POŠTENI DEKLE išče službo. Vprašati: Frankovska ul. 14. 18435-3

SLUŽBO IŠČE

Službo išče SIVILNI POMOČNICA (želi tudi v trgovini). Nastopi takoj. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18439-3

Zanesljivi finančni UPOKOJENEC išče zaposlitev pri kakšni tvrdki ali na državni cesti. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18465-3

Kupujem dnevno vsako količino lepih, obrabnih, namiznih

iabolik

ter plačam za isto na višjo dnevno ceno.

JOSIPINA BOLE sadje in zelenjava na veliko. Maribor, Koroška 20, dvorišče

Lepo foto-kopije in povečave izdeluje KANČE

VAJENCI-(KE)

Sprejme se KLEPARSKI VAJENEC pri kleparju Klasinc, Tržaška cesta 6. 18423-4

STANOVANJE ODDA

STANOVANJE soba in kuhinja, se takoj odda. Ptujška cesta 8. Težno. 18401-5

SOBA IN KUHINJA s številnim se odda mirni stranki. Stanko Vrazova ul. 3 — Pobrežje. 18400-5

SOBO IN KUHINJO oddam takoj. Aleksandrova cesta 48-1. 18436-5

SOBA IN KUHINJA sončna, se odda 1. novembra. Dravska ul. 10. Benet. 18450-5

SOBA IN KUHINJA se odda s 1. novembrom. Ptujška cesta 54. 18447-5

DVOSOBNO STANOVANJE oddam. Vojašniška ulica 5. 18424-5

SOBO IN KUHINJO takoj oddam mirni in snažni stranki v Dalmatinski ul. 18. 18448-5

PREHRANA

SPREJMEM OTROKE na vso oskrbo. Pobrežje, Aleksandrova 63. 18442-7

SOBO ODDA

OPREMLJENA SOBA se takoj odda. Sodna ul. 32, II. nadstr. vrata 11. 18462-8

OPREMLJENA SOBA s posebnim vzhodom se odda. Cvetlična ulica 27-II. desno. 18453-8

Vzajem GOSPODIČNO na stanovanje. Smetanova ul. 54. Korčič. 18446-8

Lepa, prazna SOBA se takoj odda v centru. Vpraša se pri Semko, Aleksandrova 13. 18437-8

SOBO IŠČE

Dva mlada oficirja iščeta OPREMLJENO SOBO. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Oficirja«. 18441-9

Mlad, neoženjen oficir išče LEPO OPREMLJENO SOBO v mestu. Nastopi bo takoj ali 15. oktobra. Ponudbe na ogl. odd. »Večernika« pod »Poručnik«. 18429-9

LOKAL

Dobro vpeljan LOKAL brivsko-frizerskega salona se odda proti mali odškodnini. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18421-10

POSEST

HITRO IN UGODNO! Kupujte in prodajte posestva, hiše samo potom najkvalitetnejše in domače realitete pisarne »Triglava«, Aleksandrova 12. Tel. 25-34. 1847-11

OBRT - TRGOVINA

KERAMIKA. Hišni posestniki in najemniki, pregledjte Vaše peči in štedilnike, predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni Anton Rajšp, Maribor, Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. Prvo vrstne ploščice ter peči. — Stavbeniki in pečarji popust. 5212-13

POHIŠTVO-OPREMA

Prodam novo SPALNICO vezan les, 11 kosov, za din 4300.—. Mizarsko Belak, Frankopanova 23. 18455-17

Prodaja se dobro ohranjen ŠTEDILNIK zidan s ploščami. Einspielerjeva 42. 18437-17

PRODAM rabljeno lisalno mizo 295 din. ogledalo 295 din, posteljo 280 din, in druge malenkosti. — Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18427-17

POUK

NEMŠČINA ITALIJANŠČINA FRANCOSČINA po lahki, hitri metodi. Individualen pouk. Zajemčen uspeh. Gregorčičeva 3. prtljice, desno, nasproti realke. 18461-21

VOZILA

B. M. W. MOTORNO KOLO s priklopcem, 750 ccm v odličnem stanju, prodam. Vprašati pri poslovalnici »Večernika« v Celju 6238-22

Iščem rabljen VOZICEK ZA LUTKO. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 18445-22

Prodam novo ZENSKO KOLO. Vprašati: Gregorčičeva ul. 26 (hišnik). 18422-22

N. S. U. 200 ccm v odličnem stanju, vozi se brez izpita, z dobro gumo, se prodaja. Josip Lešnik, Krekova 6. 18464-22

B. S. A. MOTOR s priklopcem, 500 ccm, v odličnem stanju, nov brušeni cilindar, generalna reparatura, dobre gume, se poceni prodaja. Din 8000.— Josip Lešnik, Krekova 6. 18463-22

NAJPODPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA
HOHNER
GENERALNO ZASTOPSTVO
SCHNEIDER
ZAGREB, NIKOLIČEVA 10
ZAHTEVAJTE BREZPLAČNI CENIK

Prodaja v Mariboru
V. Weixl
in sinova
Jurčičeva 8

OPOZORILA

PREKLICUJEM neresnične besede, ki sem jih govoril proti Jakobu Gorjancu in se zahvaljujem obenem, da je odstopil od sodniške tožbe. Kranjčič Konrad, Vodnikova 40, Studenci pri Mariboru. 18456-25

RAZNO

VAŽNO ZA VSAKOGA! Pred nastopom zime naročite nove ali dajte popraviti Vaše peči in štedilnike pri prvovrstnem pečarskem podjetju. Stalna velika zaloga naj-novejših modelov peči, štedilnikov in stenskih oblog. Pečarstvo Strašek Gustav, Maribor, Tyrševa ulica 12. 18218-28

NACRTE

proračune, zidave pravzame po solidnih cenah Marko Stuhec, zidarski mojster, Maribor-Studenec, Sokolska ul. (Grein). 18458-28

Našel se je MOŠKI PLAŠČ. Lastnik naj se oglasi: Koroška cesta 165. 18457-28

2 VOZA ŽAGOVINE kupim. Belak, Frankopanova ul. 23. 18454-28

ZAHVALJUJEVA

se tem potom družini Jančič, da naju ni tožila. F. in M. Vračko, Nova vas, Boltenkova ul. 11. 18443-28

Za ukuhavanje

prodajam in pošiljam tudi po železnici lepe, zdrave, zrele, prvovrstne

SLIVE

po najnižji dnevni ceni v gajbicah po 15 do 20 kg. JOSIPINA BOLE Maribor, Koroška 20, dvorišče

KUPUJ DOMAČE BLAGO

V globoki žalosti javljamo, da se je v cvetu mladosti 20 let za vedno poslovil od nas naš ljubljani in nepozabni sin, brat, nečak in vnuk

MILIVOJ

Dragega pokojnika so prepeljali iz Ljubljane v Celje. Pogreb bo v četrtek, 3. t. m., ob 16.30 iz hiše žalosti v Celju, Kralja Petra c. št. 33, na celjsko mestno pokopališče. Sv. maša zadušnica bo v petek, 4. t. m., ob 7. uri zjutraj v župni cerkvi sv. Danijela v Celju. Priporočamo pokojnika v molitev. Celje, dne 1. oktobra 1940.

Dr. Voršič Alojzij in Terezika, starši; Bogdana, sestra; Dragomir in Vladimir, brata; ter ostalo sorodstvo.